

Uredništvo - sprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004. Mesečna naročnina 18 lir, za izo- zemstvo 31-50 lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Izključna pooblaščenka za domače in inozemske oglase: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

SLOVENEK

AVGUST - 1943

12 ČETRTEK

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera. Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Prosegue l'aspra lotta

sul fronte siciliano - I porti di Palermo, Siracusa ed Augusta bombardati - 2 incrociatori, 2 piroscafi e 4 trasporti danneggiati

Comando Supremo. - Bollettino di Guerra n° 1173. Duri combattimenti difensivi vengono sostenuti dalle truppe italo-germaniche nei settori centrale e settentrionale del fronte siciliano, per contenere l'avanzata del nemico. Messina è stata intensamente e ripetutamente bombardata dall'aviazione avversaria. Aeroplani italiani hanno attaccato convogli nelle acque della Sicilia colpendo un incrociatore leggero e due piroscafi di medio tonnellaggio, mentre bombardieri notturni agivano con favorevole esito sui porti di Palermo e Siracusa. Nella rada di Augusta e lungo le

coste settentrionali dell'isola velivoli tedeschi danneggiavano gravemente con bombe quattro trasporti per complessive 17.000 tonnellate, un cacciatorpediniere ed alcuni mezzi da sbarco. Un aereo inglese veniva abbattuto presso le coste della Sardegna da un nostro cacciatorpediniere. Generale Ambrosio.

Le incursioni effettuate dal nemico sulle città di Torino, Milano e Genova e sulle città del bollettino n° 1170 hanno causato, secondo i dati finora pervenuti, le seguenti vittime tra la popolazione civile: a Torino 12 morti e 48 feriti; a Milano 101 morti e 267 feriti; a Genova 11 morti e 37 feriti.

Srdita, borba se nadaljuje

na siciliskem bojišču - Pristanišča Palermo, Siracusa in Augusta bombardirana - 2 križarki, 2 parnika in 4 prevozne ladje poškodovane

Vrhovno poveljstvo, vojno poročilo št. 1173:

Italijansko-nemško četo vzdržujejo trde obrambne boje na srednjem in severnem odseku siciliskega bojišča, da bi zadržale sovražnikovo napredovanje.

Sovražno letalstvo je ponovno močno bombardiralo Messina.

Italijanska torpedna letala so bombardirala konvoje v siciliskih vodah in zadela eno lahko križarko ter dva srednje velika parnika, nočni bombniki pa so z ugodnim izidom delovali nad pristaniščema Palermo in Siracusa.

V sidrišču v Augusti ter ob severni obali otoka po nemška letala s

bombami težko poškodovala 4 prevozne ladje s 17.000 tonami, 1 rušilec ter nekaj izkrcevalnih sredstev.

Neki naš rušilec je pri sardinjskih obalah sestrelil eno angleško letalo.

General Ambrosio.

Napadi, ki jih je izvedel sovražnik na mesta Torino, Milano in Genova, omenjeni v vojnem poročilu št. 1170, so po dosedanjih podatkih povzročili med civilnim prebivalstvom naslednje izgube: v Torinu 12 mrtvih in 48 ranjenih; v Milanu 101 mrtvih in 267 ranjenih; v Genovi 11 mrtvih in 37 ranjenih.

Hudi boji na vsem ruskem bojišču

Vsi sovjetski prodorni poskusi so bili zavrtni - Sovjeti so včeraj izgubili 348 tankov, nad Nürnbergom pa je bilo sestreljenih 14 bombnikov

Hitlerjev glavni stan, 11. avg. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na kubanjskem mostišču in na odseku ob Miusu poročajo samo o slabih sovjetskih sunkih. Lastni napad je dosegel postavljeni cilj.

V prostoru pri Bjelgorodu se teži, sprememb polni boji nadaljujejo. Močni sovražni prodorni poskusi podvzeti s sovražni in oklepni silami so se s sestrelitvijo velikega števila oklepnih vozil izjalovili.

Na odseku zapadno od Orla so se prav tako zrušili številni sovražni napadi. Samo na področju ene oklepne divizije je bilo sestreljenih 61 sovjetskih oklepnih vozil.

Tudi v prostoru južno in južno-zahodno od Vjazme je sovražnik z nezmanjšano silovitostjo nadaljeval prodorne poskuse. Razen krajevnih vdorov je fronta ostala trdno v nemških rokah.

Južno od Ladoškega jezera je podvzel sovražnik krajevne sunke, ki so bili prav tako odhiti.

Na vzhodnem bojišču je bilo včeraj sestreljenih 348 oklepnih vozil.

Letalstvo je na vseh težišnih točkah posego z močnimi oddelki bojnih letal in letal za bližnje polete v boje in je razbremenilo armado v borbi.

Na daljnem severu so nemški lovci v nepretrdnem pragozdu zavzeli od sovražnika trdovratno branjeno višinsko postojanko in jo držali proti močnim pehotnim in topniškim protinapadom, pri čemer je sovražnik utrpel težke izgube.

Na Siciliji so naše čete na severnem odseku v trdih bojih v premakljivem bojevanju odbile sovražne napade. S srednjega in vzhodnega od-

seka javljajo samo sovražno delovanje izvidniških in naskakovalnih oddelkov. Pri nočnem napadu težkih bombnih letal proti sovražnemu transportnemu broduju pred pristanišči Augusta in Siracusa so bile štiri prevozne ladje s skupaj 21.000 tonami uničujoče zadete. 7 nadaljnjih velikih ladij, med njimi ena vojna ladja, je bilo težko zadetih.

Podnevi je letalstvo izvedlo presenetljive prodore proti severni in južno-vzhodni obali otoka in napadlo razkledišča v sovražnikovih oskrbovalnih središčih. Z zadetki bomb in krovnega orožja je bil poškodovan en rušilec in štiri

prevozne ladje, kakor tudi več izkrcevalnih čolnov.

Preteklo noč je metal sovražnik razdiralne in zažigalne bombe na področje mesta Nürnberg. V stanovanjskih okrajih, na kulturnih ustanovah in javnih poslopih je bila povzročena škoda. Prebivalstvo je imelo samo majhne izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so po dosedanjih podatkih sestrelili 14 napadajočih letal.

Hitra nemška bojna letala so v noči na 11. avgust brez lastne izgube z odličnim uspehom napadla vojaške cilje v srednji Angliji.

Skupna usoda Italije in Balkana

Basel, 11. avg. as. List »Basler Nachrichten« poroča, kako so vsi pogledi Budimpešte, Bukarešte, Sofije, Zagreba in do Ankare bolj kakor kdaj koli obrnjeni proti Rimu. List pripominja, da je usoda Balkana tesno povezana z usodo Italije. Rooseveltov in Churchillov govor sta dosegla nasprotno učinke, kakor sta jih pričakovala in dilema, ki sta jo postavila Balkanu, je padla. Če bi do Italije pokazala kako širokosrčnost, bi se lahko govorilo o taki dilemi. Toda če Anglija in Združene države vztrajajo na tem, da bi spremenili Italijo v bojišče, bi moral biti zelo nespameten, kdor bi pričakoval dru-

gačno usodo na Balkanu. Pomanjkanje plemenitosti do Italije je zelo jasen opomin, kajti zavezniki so nešteto krat izjavili, da se ne bore proti italijanskemu ljudstvu, ampak proti fašistovskemu sistemu. Ko se je sedel italijansko ljudstvo osvobodilo fašizma, ne govore več o tej razliki in če namesto tega vpijejo ter zahtevajo brezpogojno predajo, se ni čuditi, če se obnem tudi na Balkanu govori o 14 točkah Washingtona, ki so bile dejansko zelo različne od teorije in tako je v Londonu kakor v Washingtonu postavljena dilema za Balkan padla, preden je sploh mogla postati prava dilema.

Velika evropska drama

Rim, 11. avg. Drama Italije — piše »La Tribuna« — je danes del največje evropske drame: bodočnost Italije bo jutri morala zanimati Evropo in vplivati nanjo. Dogodki v Italiji so bili vedno v središču evropskega dogajanja. Moderna Italija je bila rojena z narodnostnim načelom in se je utrdila na naši celini v preteklem stoletju. Italijansko ljudstvo se ga je poslužilo in doseglo svojo neodvisnost. To je služilo tudi drugim narodom. Med različnimi ovirami išče v sedanji vojni narodnostno načelo znova svojo potrditev. Ogrožajo ga trije imperializmi, ki imajo načrt, razdeliti svet v angleško, severnoameriško in rusko vplivno področje.

Sovjetski cilji so znani: Sovjetska Rusija bi rada razširila svoj vpliv do Adrije, Dardanele so že staro in nikdar pozabljeno rusko stremenje, Rusija bi rada v primeru zmage pogoltnila Litvo, Letonko in Estonsko, zelo žalostna pa bi bila tudi usoda Poljske, Romunije, Bolgarije in Finske.

Zaradi važnosti, ki jo predstavlja Sredozemlje, bi Anglija v primeru zmage

posvetila vso skrb nevtralizaciji, to je okrajni sredozemskih narodnih ozemelj. Apinjski polotok bi moral plačevati pot v Indijo. Francija, Belgija, Nizozemska in Norveška bi prišle popolnoma pod angleški jarem. Združene države pa bi si rade zagotovile prednje postojanke v vsakem koščku sveta, se polastile večine trgov in dosegle svetovno finančno nadoblast. Kaj bi bilo s suverenostjo evropskih držav, če bi se vse to zgodilo?

Današnji položaj je posebno težaven še zaradi tega, ker se Anglija in Amerika za dosego zmage v Evropi poslužujeta metod in sredstev, lastnih boljševizmu, misleč, da bosta po dosegi svojega cilja zopet lahko vzpostavili red. To je temeljna zmeta, kajti če se enkrat zaneti nered z vsemi pogubnimi posledicami, je zelo težko, če že ne nemogoče, kreniti nazaj. Če se pomislimo, da skušajo sovražniki zanetiti državljansko vojno tako v Evropi kakor v Italiji — prvi list — da še nikdar ni bilo bolj zločinstva in neumiljenega načrta, porojnega v takšnem egoizmu in tako hladni preračunanosti.

Kaj loči Amerikance in Sovjete

Stockholm, 11. avg. as. Newyorški dopisnik lista »Dagens Niheter« piše, da bi bil bolj kakor kdaj koli potreben sestanek Stalina z Rooseveltom in Churchillom v trenutku, ko so odnosi med Anglosasi in Rusi vedno kritičnejši, čeprav kaže, da je skoro nemogoče, da bi Stalin v tem trenutku mogel zapustiti bojišče.

Naslednje točke ruskega zadržanja so zlasti razburile in zbudile pozornost raznih ameriških političnih krogov: najprej se ugotavlja, da Nemci v bitki za Orel

niso uporabili svojih rezerv. V Ameriki se sprašujejo, kaj naj to prav za prav pomeni in če ne tiči za tem kak politični vzrok. Drugič so diplomati znova dobili dovoljenje za vrnitev iz Samare v Moskvo v trenutku, ko se bojišče pred Moskvo še ni spremenilo. Tretjič se naglašajo ponovne ruske zahteve za drugo bojišče, objavljene v »Pravdi«. Na četrtem mestu se omenja proglas svobodnih Nemcev, ki je bil objavljen v Moskvi brez predhodnega obvestila londonske in washingtonske vlade. O vseh teh točkah manjkajo podrobna pojasnila, govori pa se, da je bolj kakor kdaj koli potreben sporazum med Rusijo in njenimi zavezniki, kajti Nemčija bo izrabila vsako priložnost in imela korist od političnih sporov med Združenimi narodi. »Newyorški Times« se v svojem današnjem uvodniku zavzema za takojšen sporazum s Sovjeti. »Mora biti mogoče« — piše list — »prepričati Rusijo, da ameriški interesi na Poljskem in na Baltiku nikakor niso navdahnjeni z željo, uporabiti te države kot udno in še manj kot grožnjo proti Rusiji. Temelj teh interesov je zvestoba obljubam v atlantski karti in v prepričanju, da bo plemenito postopanje s temi narodi v prid Sovjetom samim. Nasilna ruska rešitev vprašanja meja v vzhodni Evropi bi mela takšne odmeve, da bi se Združene države še enkrat umaknile v razočarano izolacijo, kar bi poslabšalo vsak bodoči sestav svetovne varnosti.

Velikanska bitka divja od Baltika do Črnega morja

Stalin je začel splošno ofenzivo, toda boljševiške armade ne bodo nikdar podrlle vzhodnega zidu evropske trdnjave

Berlin, 11. avg. Pristojni komentatorji izvajajo iz večerajšnjega nemškega vojnega poročila naslednje zaključke: 1. Sovjeti so začeli splošno ofenzivo, ki besni na vseh važnih odsekih od Baltika do Črnega morja. 2. Središče bojev je na odseku pri Bjelgorodu. 3. Sovražni pritisk je zelo silovit tudi zahodno od Orla, južno in južno-zahodno od Vjazme in južno od Ladoškega jezera. 4. Nemške čete so kos nadmočnim silam in zato sovražnik včeraj nikjer ni mogel vdreti v glavne črte med Brijanskim in Leningradom. 5. Položaj je zelo kočljiv na južnem delu srednjega odseka, kjer uporabljajo Sovjeti velikanska oklepna sredstva in jim je tako uspelo načeti nemške črte severozahodno in zahodno od Harkova. 6. V trde obrambne boje pogumno posega nemško letalstvo s svojimi načrtnimi množičnimi napadi in obično ogroža pritisk sovjetskega valjarja. 7. Gigantska sovražna ofenziva se bliža višku: očividno hoče Stalin za vsako ceno zavo-

jevatl Harkov ter zabiti klin v nemški obrambni sestav med Donec in Dnjepr. Njegov končni cilj je jasen: donjska kotlina in ukrajinska žitnica.

»Westdeutscher Beobachter« pravi, da je položaj precej kočljiv. Sovražnik je poslal v boj takšna in tolikšna sredstva, da bo po načelih prožne obrambe potrebno še kakšno skrajšanje fronte. Poglavitno je, da Sovjeti Nemcem ne morejo onemogočiti izvajanja prožne obrambe. Zato bodo tudi to pobudo plačali z velikanskimi žrtvami. Preteklo zimo je nemško vrhovno poveljstvo doseglo nadvse zadovoljive uspehe z izpraznitvijo obširnih predelov in podobno se lahko zgodi tudi sedaj, čeprav so taktično-strateške okoliščine različne.

Položaj je vsekakor težak, nadaljuje list, vendar pa moramo ohraniti zaupanje. Naši vojaki bodo prestali tudi to največjo preizkušnjo. Boljševiške armade ne bodo nikdar podrlle vzhodnega zidu evropske

trdnjave. Göringov list nadaljuje. Ni izključeno, da bo izveden obširen strateški načrt. Stalin upa, da bo zavzel Smolenski in Brijansk in nato od vseh strani s klesčami napadel Rostov, kjer je bila pred dvema letoma uničena ena cela sovjetska armada. Tudi februarja je koval Stalin podobne naklepe, pa jih ni dosegel. Ko so stale sovjetske armade skoraj pred Dnjeprom, so nemške armade nenadoma prešle v protinapad in vrgle sovražnika na Donec in zasedle Harkov. Zato nas trenutni strateški uspehi ne smejo vznemirjati. Sovjetska poročila govore zadnje dni o kritičnem položaju Nemcev pred Harkovom. Ruske čete da so blizu proge Harkov—Poltava—Kijev, tako da branilec preostaja le še proga v Sebastopol. — Severozahodno od Harkova so boljševiki po lastnih trditvah zasedli del proge Harkov—Sumi in pritisli proti Zenku. Seveda govore tudi o stotinah krajev, ki da so jih zasedli v 24 urah.

Nihče ne zanika, da Sovjeti niso dosegli nekaj krajevnih uspehov. Toda umik je bil izvršen v popolnem redu. Velike izgube je imel dosegel sovražnik, ko je hotel za vsako ceno, pa zaman, predreti nemške obrambne črte. (»Il Piccolo«)

Spremenjena imena vojnih ladij

Rim, 11. avg. as. Mornariški minister sporoča, da je bilo ime oklepnic »Littorio« spremenjeno v »Italia«, rušileca »Camicia Nera« in »Squadrista« pa sta dobila ime »Artiglierie« in »Corsaro«.

Nova imenovanja

Rim, 11. avg. as. Z ukazom predsednika vlade z dne 10. t. m., ki je v teku objave, je bil imenovan odvetnik Luigi Gasparotto za komisarja pri Narodni zvezi borecev, general Achille Martelli, prefekt kraljevine, odlikovan z zlato kolajno, pa je bil imenovan za komisarja pri institutu Nastra Azzuro za borece, odlikovane za vojaške zasluge.

Novi bankovci

Rim, 11. avg. as. Finančni minister je z dekretom dne 7. avg. 1943 odredil, da bodo bankovci Banca d'Italia, ki se bodo izdali po objavi tega dekreta, imeli samo na prednji strani vladni znak, predstavljajoč krog z likom Italije in z oznabo na robu »Ministrski

dekret 30. julija 1896 in 7. avgusta 1943. Na hrbtini strani novih bankovcev ne bo več natisnjen znak liktorskega fašija. V praznem prostoru bosta natisnjena začetnici »B. I.« (Banca d'Italia). Razume se, da so veljavni in bodo veljavni bankovci, ki so zdaj v prometu in imajo vladni znak liktorskega fašija in tudi bankovci, ki so bili izdani v smislu prejšnjih dekretov, tako kakor so ohranili svojo veljavo bankovci, izdelani pred dekretom dne 19. marca 1926, ko je bilo sprejeto novo vladno znamenje. Bankovci z znakom liktorskega fašija bodo postopno prišli iz prometa, ko bodo obdelani.

Generalni inspektor za vojne ujetnike v Nemčiji

Berlin, 11. avgusta. as. Po odredbi vrhovnega poveljstva oboroženih sil je bil ustanovljen generalni inspektorat za vojne ujetnike. To službo bo opravljal »general«, ki bo neposredno odvisen od vrhovnega poveljstva. Generalni inspektorat za vojne ujetnike bo preučeval in preskrboval nastanitve, stražo ter zaposlitev vojnih ujetnikov kakor tudi njihovo najprimernejšo zaposlitev pri totalitarni uporabi vseh razpoložljivih sil za vojno.

Stalin zopet odsoten?

Stockholm, 11. avgusta. as. V ameriških političnih krogih na široko razpravljajo o kratkih počitnicah, ki jih namerava Roosevelt preživeti na ribolovu nekje v notranosti države, ter o možnosti, da bi se sešli Roosevelt, Churchill in Stalin. Drži, da Rooseveltov tajnik Early ni hotel ne zanikati ne potrditi glasov o takšnem sestanku in da je načelnik obveščevalnega urada v Beli hiši, Dawies, sam od sebe poudaril potrebo, da se vodilje vseh treh zaveznških držav snidejo. V nekem newyorškem krogu celo sodijo, da sta se Roosevelt in Churchill že sešla.

Velika uganka je tudi pri tej priliki Stalin. Niti v Washingtonu niti v Londonu niso prevleč mirni sprico nekoliko molče in samostojne politike Sovjetov. Iz tega ne ljubelega presenečenja, da bi utegnlo priti do nesoglasij med zaveznički vsaj na političnem področju, se je v angleških krogih rodila potreba, znova poudariti nujnost po čim tesnejšem in učinkovitejšem sodelovanju, ki naj bi se zanj odločili vprav na novi konferenci, o kateri »Daily Herald« ve celo povedati, da je bil danjo povabljen tudi Cankarječek.

Anglosaško-boljševiška neskladja

Bern, 11. avg. as. Švicarski listi pišejo, kako angleški tisk bridko ugotavlja, da je Kremelj zelo podjeten. Sovjeti mrzlično delajo na političnem polju, London in Washington pa čakata. Moskva je dala svoj blagoslov »svobodnemu nemškemu odboru«, Anglosasi pa s svoje strani še niso sprejeli nikake odločitve. »AMGOT« označujejo listi onkraj Rokava začasno in sterilno rešitev. Churchill je dal pobudo za pripravo osvobodilne vlade. Toda taka vprašanja je treba tudi izvesti. Na tem področju se Anglosasi in Sovjeti borijo med seboj z neenakim orožjem. Vlada Sovjetske Rusije pri svoji politiki ne srečuje težko, ker se na nikogar ne ozira in ker mora ruska javnost

molčati. Nasprotno pa so v tem pogledu zavezniki v precej kočljivem položaju, ker se morajo ozirati na razna mnenja in kritike na svojem lastnem ozemlju. Dočim so v Moskvi vsi oznanjevalci komunizma, pa so v Londonu nekateri monarhisti, drugi krščanski demokrati, tretji socialisti, drugi zopet oportunisti. Vladni načrti so zato krhki in negotovi. Vladni krogi morajo delati neugodno za Sovjetsko Rusijo. Zato pa se že dvigajo tudi v Angliji številni sovjetofili in skušajo prevrniti ministrske gradove. Že to zadošča za spoznanje, da so neskladja med Anglosasi in Rusi skoro neozdravljiva in najboljši znak za razliko med tema dvema sistemoma in vladama.

Spoznanje nekaterih angleških krogov

Zeneva, 11. avg. London in Washington sta jasno izrazila svoje nezadovoljstvo nad ustanovitvijo takoiimenovanega »Odbora svobodne Nemčije«. Sovjetska vlada smotrno izvaja svoje načrte. »Pravda« je objavila izjavo nemškega begunca, postavljenega na čelo tega odbora, iz katere izhaja, da »Sovjetska Zveza išče pristavev med nemškimi vojniki ujetniki«. Znano je, kakšnih sredstev se Sovjeti poslužujejo v takih okoliščinah. Enako politiko je izvajala Moskva tudi proti Poljakom, ki je dovedla do ustanovitve armade iz poljskih ujetnikov. Stalin hoče s sodelovanjem Anglo-amerikancev premagati Hitlerjevo vojsko, nato pa z rdečo armado zasedi Evropo.

ga tiska in zato je Moskva pohitela z ustanovitvijo svobodnega nemškega odbora, da bi tako dosegla od Anglosasov priznanje svojih težej in zahodni Evropi.

V angleški miselnosti se opaža zanimiv razvoj. Tamkaj se začena opazati, da sedanja londonska in washingtonska politika do Italije in Nemčije, politika, ki gre od bombardiranja do zahteve po popolni predaji, od celotne zasedbe do ustanovitve zavezniške vojaške vlade, ne more prinesiti nikakega sadu razen državnega in socialnega razkroja sovražnih držav, kar je le Moskvi v prid. V Angliji si utira pot prizadevanje za spremembo te politike.

Nova politika še ni določena. Tavajoč v temi poskušajo doseči sporazum z Moskvo, ni pa izključeno, da bo prišel trenutek, ko se bodo Angleži in Amerikanci zavedli, da nimajo koristi od tega, če pahnejo Evropo v zmešnjavo in da bo treba iskati izhod iz zavezništva, sklenjenega z boljševizmom. (»Le Ultime Notizie«.)

Nova kriza jugoslovanske begunske vlade

Stockholm, 11. avg. »Il Gazzettino« poroča iz Stockholma: Nova velika kriza je nastopila v Jugoslovanski begunski vladi v Londonu zaradi velikih nesporazumov med Srbi in Hrvati o vprašanju preselitve vlade in kraja v Kairo. Preden bi bili Hrvati pripravljene zapustiti London, zahtevajo, da se mora vlada sporazumeti o tem, kakšni naj bodo v bodočnosti odnosi med Srbi in Hrvati. Hrvati zahtevajo jamstvo za položaj, ki naj bi ga imeli Hrvati v primeru obnovljene Jugoslavije. Kralj Peter je politkal predvčeršnjim k sebi hrvaške in srbske zastopnike in poskušal preprečiti dokončen prelom. Dosejel ta uspeh še ni bil dosežen, tako da je pričakovati razkol v vladi, od katere bi en del s Srbi in Slovenci šel v Kairo, drugi del s samimi Hrvati pa bi ostal v Londonu kot disidentska vlada.

Več dobrodelnosti in manj - »rabutanja« Javnost naj zaščiti sadjarje pred fantički, ki delajo škodo Posestniki vrto v pa naj bi se zavedali nalog dobrodelnosti

Vesolja je gledati ljubljanske sadne vrtove, med katerimi najdemo tudi lepe primere vzorno vzgojenih dreves in nasadov. Na prvi pogled se prepričate, da jih gojijo ljudje z ljubeznijo in z mnogoterimi izkušnjami. Ponekod vidite plemenite vrste sadnega drevesja, ki imajo strokovno oblikovane krošnje, oko pa se razveseli tudi prikupnega drevesja, ki ga upogibajo, privozujejo in obrezujejo ponekod v obliki ograje ali pa ga napeljujejo ob zidu kakor brajdo. Gospodarju pomeni sadnjak nadvse prijetno zaposlitev, družina pa se ga veseli zdaj zaradi prekrasnega cvetja, zdaj zaradi sladkih češenj, okusnih marelic, pa zlatih hrušk, jabolk, breskev, sliv itd.

Imajo pa naši sadovnjaki tudi hude škodljivce in nasprotnike. Odnasli, ki si jih ogledujejo, se zadovoljujejo s tem, da pač vse obli in se navdušujejo nad razodarnostjo matere narave. Drugače je s onim delom mladine, ki nima jasnih pojmov o tujih lastninah; za take pomeni vse, kar visi na drevju, hudo skušnjavo. Že od nekdaj so se sadjarji pritoževali nad razvado rabutanja. In to po pravici, kajti drevje ne rodi samo, pač pa zahteva pridnega dela že v jeseni, ko ga je treba obrezovati in pripraviti za zimski počitek, pa tudi spomladi, ko ga je treba škropiti, in poleti, ko ga je treba podpirati. Nič čudnega ni, da so večini lastniki sadovnjakov naravnost ljubosumni na svojo lastnino. Toda za vse to poučeni fantički nimajo razumevanja. Često se zgodi, da preskočijo ograje in si nakradajo, ogromno množino sadja se preden je dozorelo.

Tako se ne smemo čuditi, da pomenijo rabutarji lastnikom sadnih vrto v trn v peti. Ne gre za to, če si fantički, ki si je zaželel sadja, pobere par jabolk na tleh. V tem še ne bi bilo nič hudega. Toda brezobzirnost do drevesja in do vrtnih ograj, ki jo opašamo zlasti v predmestjih, presega vse meje. Ob ulicah vidimo marsikje kruto polomljene in eskubljene veje videnj, hrušk ali jablan. Poučeni tatiši se ne zadovoljujejo s tem, da bi si privoščili dva ali tri sadeže, temveč obirajo nezrelo sadje, od katerega nimajo nobene koristi. Često imate vtis, da gre za škodoželjnost, kakor da bi jim bilo na tem, da bi storili also človeku, ki ni zakrivil nič drugega, kot da je sadil in z ljubeznijo negoval svoj vrtiček. Poleg poškodovanega drevesja vidite tu pa tam tudi polomljene ograje ali potrgane žice. Ne gre torej za to, če si privoščijo lačen želodeček jabolko ali hruško, temveč za storitve, ki majijo marsikdaj na hudodelstvo.

O tem se prepričate, če proučite fantička, ki se je vzpel prek ograje na tuje drevo. Umaknil se bo s tako ostudnimi kletvicami in s pretinjami, da vam je jasno, da gre za skrajno pokvarjenega mladostnika. Vsak pravilno čuteč in dobro vzgojen človek bi moral imeti že pravičen odnos do narave. Zlo je, če se temu ali onemu ne zdi škoda, če lomi divje češnje ali lesnike v gozdu, če veže pa je zlo, če počenja kaj takega celo na sadovnjaku, o katerem ve, da je vtičil vanj gospodar veliko dela in gnetnih sredstev. Da bi se vsaj malo omilila škoda, ki jo delajo poučeni fantički na sadnem drevju, bi bila najprej naloga staršev, da jim kaj takega prepovedo, vrh tega pa tudi naloga ljudi, ki to slučajno vidijo. Često vidimo sprehajalce, ki se povsem opravljeno vzdignjo nad škodo, ki jo delajo rabutarji. Vidimo pa tudi take, ki se za grdo početje ne zmenijo, češ saj ne delajo škode meni. Toda, kdor se je navadil v

mladih letih brezobzirnega privajanja in poškodovanja tuje lastnine, je na poti, da bo nekoč tudi sicer človeški družbi škodljiv.

Kako napačne pojme imajo o tem nekateri, naj priča naslednji primer: lansko leto se je zgodilo, da je žena vlekla po predmestnih ulicah vozček, spremljali pa so jo dečki s sadnimi obiralniki in rokavi; kjer koli so mogli, so obirali in tako polnili vrečo na vozičku. Pri takih miselnostih kajpada ni čudno, da imajo sadjarji res hude skrbi s svojimi škodljivci.

Kakor rečeno, ljudje, ki jim je mar poštenje mladine in ki se jim ne zdi prav, ko vidijo, da 14 ali 16 letni dečki obirajo zelena sadja, bi jih morali energično spoprijeti. Dalje bi bila naloga staršev, da bi vcepili svojim otrokom vsaj misel za to, da ne bi lomili drevesja, da ne bi trgali nedozorelih sadežev in da se ne bi plazili prek ograj. Ampak tudi sadjarji sami bi lahko vsaj kolikor toliko preprečili škodo, ki jo delajo rabutarji. Kakot v mislih imamo tale način: najprej bi morali v sadovnjakih bolj paziti in se oddoljiti škodljivcem z lektojo, ki zažele; in potem, potrebnim otrokom, ki ne kradejo, naj bi sami dali kaj svežega za pod zob. Po večjih sadovnjakih je zdaj že precej sádežev, ki so začeli odpadati zaradi piskavosti. Marsikateri otrok bi bil iskreno hvaležen, če bi kdaj pa kdaj dobil par hrušk ali jabolk. Greh je namreč, če sadje gnije na tleh, pa če ga uporabljajo za most ali kis, otrokom pa ne privoščijo niti enega samega sadeža. Drži pa spet drugo: nepridipravom, ki dan za danem jemlje posestnike sadovnjakov, se imajo zahvaliti tudi dobri otroci, da jim sadjarji večinih tako malo zaupajo.

Žalostne obletnice komunističnega divjaštva

Bratje Gričarji
Dne 30. junija je minulo leto dni, odkar so bili iz svojih domov nasilno odpeljani trije bratje Gričarjevi, prve partizanske krive iz St. Ruperta. Odlučno so se postavili v bran proti vsakemu komunistično-partizanskemu delovanju in niso na noben način hoteli sodelovati s domačimi svaškimi zaščitniki, kajti bili so zgledni katoliški možje.

Lojze Gričar Franc Gričar

je in očetje. To sta bila edina vzroka, da so morali pasti in žrtvovati svoja mlada življenja. Njihovi svaščani in prijatelji (vaški zaščitniki) so sestavili pismeno ovadbo proti Gričarjem, s katero so štirje s podpisani zaščitniki zahtevali njih usmrtenje.

Vodstvo partizanskih tol p, ki si je privoščilo pravico soditi nad življenjem in smrtjo ljudstva in posameznika, je moralo

Poletni tečaji Zavoda za Italijansko kulturo

Zavod za Italijansko kulturo sporoča, da se prične v sredo, 11. avgusta, poletni tečaji v naslednjem redu: 1. nižji jezikovni in konverzacijski tečaj ob torkih in petkih od 4-5 popoldne; 2. srednji jezikovni in konverzacijski tečaj ob torkih in petkih od 5-6 popoldne; 3. višji jezikovni in konverzacijski tečaj ob torkih in petkih od 6-7 popoldne.

Poleg tega bo še izredno tečaj samo za konverzacijski in sicer ob ponedeljkih in petkih od 6-7 večer. Tečaji se bodo pričeli 11. avgusta in bodo trajali dva meseca. Vpisnina za vse tečaj znaša 35 lir. Vsa pojasnila daje Zavod za italijansko kulturo, Napoleonov trg 6, I. nadstropje.

Gene masti in slanine

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je na podlagi urada za kontrolo cen določil na vprašanje tvrde S. A. E. Galbani, skladišče v Ljubljani, s dne 20. 7. 1943 za aproverzacijsko prodajo slanine, trebušne nasoljene slanine in masti tele cene:

Table with 2 columns: Product description and Price. Includes items like 'Za prodajo na debelo: za 100 kg slanine', 'za 100 kg trebušne slanine', 'za 100 kg masti', 'Za prodajo na drobno pa: za 1 kg slanine', 'za 1 kg trebušne slanine', 'za 1 kg masti'.

Vse cene morajo biti na podlagi uradne odredbe z dne 9. 5. 1941 javno označene v posameznih prodajalnicah. Preostliki navedenih maksimalnih cen se bodo kaznovali na podlagi razglasa o določanju cen s dne 26. 1. 1942 št. 8 Uradnega lista št. 8-42.

Slovenčeva športna posvetovalnica

Viteški turnirji. Radi bi vedeli, če so imeli srednjeveški viteški turnirji značaj športa. Vsekakor lahko govorimo pri teh turnirjih, (ki so imeli v prvi vrsti vojaški pomen) tudi o športnem značaju. Jezdec je moral biti prav izurjen in obvaldanju konja, istočasno pa je moral biti zelo vešč v sukanju kopja. Telo je imel zavarovano z oklepom, oborožen pa je bil s 3 m dolgim kopjem, ki ga je držal v desnici in s čitom. Naloga tekmovalca je bila pri turnirju v tem, da je moral v diru zadeti nasprotnika v prsa in ga podreti s konja. Kopye ni bilo ostro, bilo je na koncu opremljeno s polkrožnim nastavkom. Odločevala je torej izurjenost v jezdi, pa tudi večina obvladavanja napadalnega in obrambnega orožja. Takih ali podobnih turnirjev dandanes ne prirejajo več. Zelo popularni pa so bili v srednjem vku. Znano je n. pr., da so hodili tudi kranjski plemiči na slovite viteške turnirje v Švico. (L. Š.)

Meje človeške zmogljivosti. Vprašujete, če se bavi telesnovzgojna veda tudi z vprašanjem, kje so skrajne meje človeške zmogljivosti. Z drugimi besedami: ali so športni znanstveniki napovedali skrajne meje svetovnih rekordov? Ni mi znana razpredelnica možnih svetovnih rekordov, ki bi jo izdelal in utemeljil znanstvenik. O tem je bilo nekaj zanimivih strokovnih člankov, ki pa nimajo posebne znanstvene veljave. Za primer navajam poizkus Nurmija, ki je izdelal nekot kljub svoji zadržanosti tabelo rekordov, ki pomeni konec napredovanja človeške zmogljivosti. (Njegovi napovedi je možno preteči 100 m v 10,1 sek. svet. rekord Owens 10,2 sek.), 3000 m pa v 8 min. 7,5 sek. Kakor vidite, se je Nurni v drugem primeru že zmotil. Gotovo se spominjate Haegga, ki je postavil lansko leto novo svetovni rekord v teku na 3000 m s časom 8:01,2 min. Upoštevati pa je treba, da smo še vedno v dobi športnega raz-

maha; tako je verjetno, da bodo v bodočih desetletjih, ko se bo izpopolnila telesna vzgoja vse od otroške dobe pa do udeleževanja najboljših tekmovalcev, postavljali rekorde, ki se nam zdijo dandanes že nemogoči. (T. P.)

Zmogljivost naših skakalcev. V zadnjem pismu ste me prosili, naj bi vam objavil slovenske rekorde v skokih. Tukajje jih imate: skok v višino Vido Bratovž (Hermes - I. 1938) 1,83 m; skok v daljino Milan Stepišnik (Ilirija - I. 1935) 6,65 m; troskok Daniel Perpar (Primorje - I. 1938) 13,77 m; skok s palico v višino Neli Zupančič (Ilirija - 1936) 3,50 m. O vrhunskih znamenih v metih pa prihodnjč. (L. A. — B. na S.)

Najbolj znana kontinentalna nogometna moštva. Povsem prav imate, ko pišete, da ima nogometni šport že vedno največ prištev med gledalci. Nedavno sem bral, da cenijo, da znaša letni obisk nogometnih tekem v Evropi okrog 20.000.000 gledalcev. V športu je nogomet gotovo velesila, dasi mi ne moremo v telesnovzgojnem oziru prisajati prvega mesta. Radi bi tudi vedeli, katera tri moštva evropskega kontinenta so najbolj popularna. V takšno raznostranitev se nerad spuščam, ker je objektivna ocena odvisna od stališča, s katerega motrijo veljavo posameznih moštev, vrh tega pa mi primanjkuje podatkov za objektivno presojo. Znano je, da je n. pr. v Švici zelo priljubljen Grashoppers, na Češkem Slavija in Sparta, na Hrvaškem pa Gradanski. Nemci bi dali prvo mesto dunajski Vienni, Italijani najbrž Torinu, Bolgari Lewskemu, Madžari pa Ferencvarosu; tako in podobno bi lahko za vsako državo odredili najpopularnejše moštvo. Prava vrednost posameznih enastorice pa se lahko pokaže samo na olimpijskih igrah odnosno pri turnirju za evropsko prvenstvo. (C. S.)

ge, a France je z nogami objel pas nekoga Toblasa, s katerim je bil zakopan. Dragi Lojze, France in Stanko! Kakor je bilo vaše življenje polno trpljenja, je bila mučniška tudi vaša smrt. Trdo ste se morali boriti v življenju za vsakdanji kruh in svoj oboj, a kljub temu ste bili vedno vedri, čeprav vas je stiskala revščina. Ze od rane mladosti ste radi zahajali v cerkev po tolažbo in pomoč, redno ste opravljali svoje verske dolžnosti, bili ste skratka najboljši krščanski možje in očetje, prežeti same dobrote za svoje žene in otročiče in sedaj, ko bi vas nedolžni otročiči najbolj potrebovali, ste morali mučniško umreti.

Feliks in Marija Pogačnik

Dne 2. avgusta 1942 so partizani ugrabili Marijo Pogačnikovo, par dni kasneje, dne 6. avgusta, pa njenega moža Pogačnika Feliksa, podžupana občine Dev. Mar. v Polju, značajnega kat. moža in vzornega javnega delavca, ki se je neumorno in posebnim žrtvovanjem za dobrobit občine in vseh tistih stotin ljudi, ki so se v svojih potrebah obračali nanj. Danes, čez leto dni, odkar je dal življenje za svoje prepričanje, je prav, da se spominjamo njega in njegove žene Marije, kakaj bila sta najlepši zgled ne naših fari, ampak vsej pokrajini. Pogačnik in njegova žena Marija sta ustvarila v svojem skromnem domu ideal slovenske-katoliške družine, kakršne si naš narod želi. Feliks je bil dober mož, skrben oče, ki je vedno hdel nad svojo družino, da se ne bi vanjo vrnili plevel s tuje njive. Njegova žena Marija mu je bila zvesta tovarišica, saj mu je zvesto stala ob strani, mu svetovala in ga bodrila. Pokojni Pogačnik je bil svetel zgled javnega delavca, zlasti občinskim odbornikom in zastopnikom ljudstva, saj je bila redka družina v fari, ki bi se v tej ali oni zadevi ne obrnila nanj s prošnjo, naj pomaga, posreduje, prosi. On je vse pazljivo poslušal, vsakemu pomagal in se za vsakega zavzel do skrajnosti. Za plačilo je moral dati svoje življenje in življenje svoje žene. Otroci so ostali brez očeta in matere. Teh žrtev slovenski narod ne sme pozabiti in jih tudi ne bo. Pogačniku Feliksu, najboljšemu med najboljšimi, in njegovi ženi Mariji bodi Gospod najobilnejši plačnik!

Is plavalnega športa. Prosite me, naj bi prijatelje plavalnega športa sproti občeval o novicah in novih znamenih. Bodič brez skrbi; če se bo zgodilo kaj pomembnejšega, bom gotovo počel. V tem tednu bi bilo omeniti nekaj uspehov ki so jih dosegli na danskem plavalnem prvenstvu. Postavili so zopet znamenje, pred katerimi velja sneti klobut. Nathansenova je preplavala 100 m prosto v 1 min. 6,4 sek. in se s tem postavila na čelo vseh evropskih plavalč, najbrž pa je trenutno sploh najhitrejša na svetu. Tudi Tilda Jörgens-nova je bila izvrstna v hrbtnem plavanju, 100 m v 1:16,5 min. Pa še eno ime si boste morali zapomniti: o mladem Christopher-senu poročajo, da je dosegel dansko moško prvenstvo na 400 m prosto s časom 5:08,8 min. Fant je še zelo mlad in pričakujejo od njega še avjih podvigov v erawlu. Mednarodnega sprometac v bazenih v tem tednu ni bilo. (B. L.)

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško sodišče v Ljubljani je obsodilo Ivana Zdešarja, sina Valentina in Marije Zibernik, roj. 16. maja 1922 na Babni gori, tam bivajočega, sedaj v zaporih, ki je bil obtožen članstva v prevatni družbi, ker je od nedoločenega časa do aprila 1943 na osemletju Ljubljanske pokrajine pripadal prevatni družbi in se udeleževal nasilnih političnih, gospodarskih in socialnih dejanj proti državi, ker je pripadal oboroženim tolpam, ker je nosil orožje brez oblastnega dovoljenja in ker se je udeležil napada proti življenju članov oboroženih sil, ko se je nedoloben dan meseca julija udeležil spopada med neko partizansko tolpo, ki ji je pripadal in med vojaštvom iz Polhovca Gradca; v tem boju je bil ranjen. Sodišče je Zdešarja obsodilo na doživetno ječo, vse zedevne stroške in posledice. Oprostilo ga je za zaradi pomanjkanja dokazov obtožbe napada proti življenju članov oboroženih sil.

Vremenska napoved. 11. avgusta (sreda): pretežno jasno, podnevi vroče.

12. avgusta (četrtek): večinoma jasno in vroče, čez dan razvoj krajevnih neviht.

Zadnja carica

Nikakega dvoma ni, da je Rasputin, ki je smatral velikega kneza kot svojega osebnega sovražnika, to njeno nezaupanje še podžigal. Reči pa moramo, da caričin strah nikakor ni bil popolnoma brez podlage. Opravičevalo ga je knezovo zadržanje v zadnjih dneh carske vlade, ko je carju nasvetoval, da naj se odpove prestolu, ko je dopustil, da so mu predlagali, da bi se udeležil kneževine napada in je celo molčal o tem, da so mu predlagali, da bi sam stopil na prestol. Vsa ta dejstva, ki so zdaj znana, popolnoma opravičujejo caričino nezaupanje, ki je izviralo iz njenih boleznih slutenj.

V času, o katerem govorimo, o tem še ni bilo govora in tisti, ki so vedeli za caričino mržnjo do najvišjega poveljnika vojske, so se nad tem silno zgražali, posebno člani vladarske hiše. Vprašanje nadomestitve glavnega poveljnika poražene armade, ki so za zavezniki večkrat s lahkoto rešili, je bilo sicer najno, a za umrajeno carsko vlado je nudilo priliko za nova politična spletkarjenja.

Car se je po hudem notranjem boju odločil, da sam prevzame vrhovno poveljstvo vojske. Tisti, ki so mu bili iskreno vdan, so bili neprijetno presenečeni, ko so zvedeli za to njegovo odločitev. Do zdaj vsaj ta odgovornost ni ležala na njem, zdaj pa je prevzel še to!

Njegovi sovražniki so navidezno ugovarjali, dejansko pa so se tega silno veselili. Z veliko lahkoto bodo carja zadušili pod težo te odgovornosti. Na drugi strani pa bo car moral biti kot vrhovni poveljnik vedno v glavnem stanu, tako bo imela Duma v prestolici proste roke in bo s lahkoto dosegla ne samo nadzorstvo, ampak dejansko vodstvo vlade.

5. Zadnji smrtni boj.

Posledice carjeve odsotnosti so se kmalu pokazale v prestolici. Vsa vladna zgradba se je začela rušiti z večjo naglico. Če je car hotel s tem, da je prevzel vrhovno poveljstvo, izgubil moralno vojaštva, so nasprotni silite hoteli preprečiti prav to. Nikakor niso hoteli, da bi vojaški uspeh dvignil carjev ugled. Levičarji so hoteli na vsak način, da bi bila ruska vojska poražena, ker so računali, da bi imeli od dokončnega poraza največjo korist. Skrajna desnica pa je hotela zmago, toda to zmago je hotela pridobiti ona, v škodo carjevemu ugledu. Hoteli so pokazati javnosti, predvsem pa zaveznikom, da carska vlada ni sposobna, da bi vodila vojno in da je bilo mogoče doseči zmago proti njej in brez nje.

Prav v imenu vlade, ki se je smatrala kot nemogoča brez spremembe vlade, so nastale tesne zveze med skrajno desnico, ki jo je predstavljal del Dume, in nekaterimi vladnimi zavestniškimi vlad. Še bolj tajno pa so se sklepale zveze med nekaterimi člani Dume in nekaterimi inozemskimi političnimi strujami. Znova moramo ponoviti, da ne pšemo zgodovine ruske revolucije. Ne homo torej govorili o teh pogajanjih katerih je prišlo do jasnosti šele mnogo pozneje. V času, o katerem govorimo, nihče v Rusiji ni niti sumil o tem, razen nekaterih, ki so bili posvečeni v to skrivnost. Vladarja pa sta vedela manj kot vsi drugi. Carica pa je bolj čutila kot razumela, da je oblast uhajala iz carjevih rok in da je gonja, naperjena proti ministrom, ki jih je imenoval car, dejansko bila gonja proti njemu samemu. S tesnobo se je spraševala, kako naj v tej težki uri pomaže svojemu ljubljenuemu sopranu. Prav iz tega razloga in iz prepričanja da mora deliti z njim vso težo, je prevzela vlogo politične avtovalke.

V planih ga je spraševala, kako naj mu pomaga, medtem ko je on posvetil vso svojo skrb vojski. Bila je vsa srečna, ko je dobila odgovor, ki se je skladał s njenimi željami. Car ji je pisal, da mu bo mnogo koristila če stoji v stiki z ministri in če nadzoruje nekoliko vse kar se godi okrog Dume. Tako se je začela doba v kateri je carica dejansko posegla v politično življenje. Njen vpliv se je pokazal v glavnem v tem, da je predlagala imenovanje nekaterih ministrov.

Pristavljamo pa, da je teh imenovanj bilo prav malo v primeru s vsemi ostalimi. Izmed mnogih sprememb ministrov, ki so sledile druga druga v zadnjih mesecih carske vlade, jih je bilo dobri dve tretjini, imenovani, ki niso bila odvisna od carice in tudi niso bila v skladu s njenimi željami. Pogostokrat je nadlegovala carja za kako imenovanje, a vse njeno prižadevanje je bilo brezuspešno, ker car je boljše od nje videl nevarnost neprestane boja z Dumo in je skušal ustrediti zahtevam zmernejših strank. Mnogo imenovanj je izviralo prav iz te težnje po pomirjenju. Toda carica je slutila boljše od carja, da nobena stvar ne bo pomirila opozicije, ki je polna sovraštva naredila iz »lova na ministre« trajno orožje. Dejstva so še preveč potrjevala njene slutnje. Tako je bilo na primer v notranjim ministrom Protopopovom, ki ga je car lebral med člani Dume. Njegovi tovariši so ga zelo cenili, tako da so ga celo izvolili za podpredsednika, dokler ni bilo imenovan za ministra. Ko pa je sprejel ministrsko mesto, so ga začeli sovražiti, divje napadati in ga obtoževati najbolj neverjetnih stvari... Carica je s podobnimi primeri skušala dokazati, da je vsak poskus za pomirjenje nemogoč. Vendar pa ni mogla najti primerne pomoči, kajti bilo je nemogoče rešiti vladavino, ki je bila obsojena, da propade.

KULTURNI OBZORNİK

Beránek: »Quo vadis?«

Poljski roman iz prve krščanske dobe v Rimu »Quo vadis?«, ki ga je spisal Henrik Sienkiewicz, velja za eno najbolj razširjenih knjig v svetu, Poljaki vsaj trdijo, da za svetim pisomom najbolj. Tudi pri nas ga imamo že v več izdajah in dveh prevodih (Podravskega in Glonarja) in prav sedaj izhaja ljudska izdaja pri Mohorjevi družbi. Še prej, kakor je lani izšel prvi del pri Mohorjevi, je začel »Slovenski dom« vrinavati roman v novi priredbi Edvarda Trnava v slikah in sicer kot prvi slovenski izvirni slikovni roman, ki ga je risal znani ilustrator Jože Beránek (420 slik). S tem gre »Slovenskemu domu« zasluga, da je tuje slikanice, ki so jih prinašali naši listi pred tem, zamenjal z izvirnimi, kajti tudi slikarica Finžgarjevega romana »Pod slobodnim soncem«, ki jo je prinašal »Slovenec«, ni delo Slovence, temveč ruskega belgrijskega emigranta. »Quo vadis?« pa tudi ni več za nas tuji tekst, saj je Sienkiewicz že zdavnaj dobil pri nas domovinsko pravico ter je dobil med nami sloves »najboljlega in najbolj branega našega pripovednika«. Ni tukaj mesto, da bi govorili o njem kot literarnem delu, kajti prav resnično je malo ljudi med nami, ki ne bi poznali to lepo zgodbo ljubezni rimskega plemiča Vincipija do krščanske deklice Ligiije, ta najlepši opis prvotnega katakombskega življenja katoliške cerkve že za življenja sv. Petra in grozno megalomansko zločinstvo Nerono vo ob požaru Rima, da je nastil svoj navdih in svoje maščevanje nad prvimi kristjani. Svoje te izdaje, ki je sedaj v več različnih izdajah izdal »Slovenski dom«, je v poudarku na sli-

kah kot — roman v slikah, kot delo Jožeta Beráneka ob Sienkiewiczem tekstu ter kot prvo slovensko izvirno delo te vrste na veliki teksti. Tako tudi v tem dosedanem novinarskem importu začelnjamo hoditi svojo pot. Dostaj in še sedaj velja med nami te vrste knjižna oblika »za skrunjenje umetnosti«, kakor pravi uvodnik, ter išče temu mnenju vzrok »v našem tradicionalnem odporu proti sleherni novi in življenjski obliki in v zagrizeni zaverovanosti in tako imenovano visoko umetnosti, ki je vprav zaradi neutemeljene ali namišljene visokosti tuja življenju in ljudstvu nedostopna«. Beránek se je kljub temu mnenju lotil take slikanice, za kar ga usposablja njegov risarski realizem, njegova bujna fantazija ter lahkota tvornosti. Gotovo Beránek obvlada tehnično plat ilustriranja, toda v njem je več duha kakor v sami obrti ter razodeva talent, ki se prebija z izredno energijo in marljivostjo ter bi mu prav zato želeli, da bi dozoril in se razmahnil ter poglabil. Tako vendar le ponekod še vse preveč spominja na Koželjevo tradicijo ilustriranja ter je nevarnost, da zaide v maniro, še preden se razvije. »Quo vadis?« je njegovo največje delo ter šele eden prvih mejnikov na njegovi poti. Je pa s to izdajo veliki poljski roman še bolj populariziran med nami ter prihaja prav zlasti sedaj, ko celotni tekst izhaja med rednimi knjigami Mohorjeve družbe ter se torej ob popularni izdaji dopolnjujeta.

Ob »Umetnosti«. Slučajno smo dobili v roke revijo »Umetnost«, kjer se urednik Miha Maleš v rubriki »Iz umetniškega sveta« dotika ocene »Umetni-

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 12. velikega srpana: Klara, dečica in ustanoviteljica reda; Evnomija, mučenica; Horkulan, škof.

Petek, 13. velikega srpana: Pribežališče grešnikov; Hipolit, mučenec.

Zgodovinski paberki

1. 1844 je umrl na Dunaju Jernej Kopitar, rojen 1. 1780 v Koprniku pri Vodican na Gorenjskem. L. 1808 je šel na Dunaj študirati pravo in se veliko bavil s slavistiko. Dve leti kasneje je postal cenzor za slovenske knjige in urednik dvorne knjižnice. Na Dunaju je prišel v stik s romantiki in se seznanil tudi s Srbom Vukom St. Karadžićem. Kopitar ni nič slovenskega pisal. To so delali njegovi sodelavci v domovini, ki jih je znal s pošiljanjem pispisov in knjig organizirati v vseh predelih domovine. S tem je pospeševal slovensko združenost Slovencev, ki so bili tedaj razkosani. Najzvestejši njegov pomočnik je bil Matevž Ravnikar, Epehalnega pomena je Kopitarjeva slovnica, izšla 1808-9. Načelne važnosti je Kopitarjevo načelo, naš slovnica ne piše jeziku zakonov, ampak naj jih v jeziku samo ugotavlja in zapíše. Kopitarja štejejo med ustanovitelje slavistične vede, tu je bil njegov najznamenitejši učenec Fr. Miklošič. Kot cenzor na Dunaju je bil Kopitar bolj ovira kot podpora naprednejši slovenski umetnosti, katero sta tako lepo započela Čop in Prešeren; zato mu je zadnji tudi svetloval v sonetu »Apel in čevljare« — »Je čevlje sodi naj Kopitar!«

12. velikega srpana:
1. 1875 je umrl v Hododu prekmurški pisatelj Janoš Kardos, rojen februarja leta 1801 v Noršineh pri Murski Soboti. Gimnazijo in evangelično bogoslovje je dovršil v Sopronju, nadaljeval študije v Nemčiji, služboval v Lapotniku in nato nad 49 let v Hododu. Za St. Kuzmicev je najplodovitejši in najpomembnejši pisatelj prekmurških evangeličanov. Pisal je knjige za versko vzgojo in šolski pouk ter izdal gerkeno pesmarico —

1. 1896 je umrl Stevan Sremač, rojen 1. 1855 v Senti v Bački, po dvirteni gimnaziji je odšel v Srbijo in se udeležil vojne 1. 1876-78; skopal nato filozofijo v Beogradu in služboval kot profesor v Nišu in Beogradu. V literaturi se je pojavil kot zrel mož in zaslovel s povestjo iz niskega življenja Turkuva slava, ki je doživela več izdaj in tudi dve dramatičizaciji. Pisal je humoristične in satirične povesti: Limunacija na selu, Pop Cir in pop Spiru, Vukadin, najboljšo delo je Zupa Zamfiruza. V šestih zvezkih so izšle njegove pesniške slike iz narodne zgodovine »Is knjiga starostavnih«. Snovno ga je najbolj zanimal orientalski, starodolni Nil s svojim pisanim življenjem in mali ljudje ter zgubljeni vseh vrst, ki govorijo ali v naročju ali pa s »kafanskimi« izrazi, Sremač je realist po svoji naravi, sicer pa strasten nasprotnik nova nauka, ki jo v svojih političnih satirah izpostavlja ostremu zasmehu. Bil je profesor zgodovine in kot tak zastopnik rodoljubne, na narodni pesmi temelječe zgodovine.

1. 1896 je umrl Stevan Sremač, rojen 1. 1855 v Senti v Bački, po dvirteni gimnaziji je odšel v Srbijo in se udeležil vojne 1. 1876-78; skopal nato filozofijo v Beogradu in služboval kot profesor v Nišu in Beogradu. V literaturi se je pojavil kot zrel mož in zaslovel s povestjo iz niskega življenja Turkuva slava, ki je doživela več izdaj in tudi dve dramatičizaciji. Pisal je humoristične in satirične povesti: Limunacija na selu, Pop Cir in pop Spiru, Vukadin, najboljšo delo je Zupa Zamfiruza. V šestih zvezkih so izšle njegove pesniške slike iz narodne zgodovine »Is knjiga starostavnih«. Snovno ga je najbolj zanimal orientalski, starodolni Nil s svojim pisanim življenjem in mali ljudje ter zgubljeni vseh vrst, ki govorijo ali v naročju ali pa s »kafanskimi« izrazi, Sremač je realist po svoji naravi, sicer pa strasten nasprotnik nova nauka, ki jo v svojih političnih satirah izpostavlja ostremu zasmehu. Bil je profesor zgodovine in kot tak zastopnik rodoljubne, na narodni pesmi temelječe zgodovine.

Novi grobovi
† Na Stari Vrhnikli je mirno v Gospodu zasopala gospa Jera Debec roj. Mesec, posestnica. Pogreb bo v petek, 13. avgusta, ob 9 dopoldne na domače pokopališče. Naj v miru počiva! Zaljubljen sinovom in hčeram naše iskreno sožalje!

Od ponedeljka, 16. t. m., dalje bodo vsi naročniki »Slovenčeve« knjižnice, ki imajo naročnino že za vse leto poravnano ali jo bodo poravnali, lahko dobili prelopo nagradno knjigo

MARTIN KRPAN
z mojstrskimi ilustracijami slikarja Lojzeta Perka.
Ilustracije so v bakrotisku in so tudi tiskarsko lepo uspele. Knjiga bo napredaj tudi po vseh knjižnicah!

škega zbornika, ki je izšla v »Slovenču«, češ da je »v pamfletskem slogu napisan napad na »Umetniški zbornik«, na slikarja in urednika Maleša in na »Umetnost«, priznava, da je na »anonimen članek odgovoril M. Maleš sam v »Slovenču«, da je pozneje dnevnik prinesel ponovni odgovor, ki je bil že precej pomežen in zbežan s podpisom »baje nekoga dijaka Demšarja«, in da je obenem list zaključil debato, kar da je »zelo zgledno in vljudno«. Konča pa: »Ker je bil napad zgrešen in je ostal brez zaželene uspeha, kljub temu, da je imel napadalec z ad njo besedo — je tudi za nas stvar končana.«

Za nas v »Slovenču« je končana debata o vrednosti »Umetniškega zbornika«. Toda ne damo si jemati pravice imeti v svojem listu z ad njo besedo, kakor jo priznavamo g. Malešu v »Umetnosti«. Pač pa mislimo, da je res »zgledno in vljudno«, da smo prinesli takoj v celoti njegov odgovor, kajti ni bil poslan pravilnim potom kot popravek, ki bi ga morali prinesli. Zlasti še, ko ima svojo revijo, kjer lahko piše, kakor ga je volja. Je torej »zgledno in vljudno«, da se nam ta resnična vljudnost ironizira? Ob tej priliki se tudi sprašujemo: ali je »zgledno in vljudno« imenovati podpisane »negledno kritika«, o katerem se je urednik gotovo dobro informiral, da študira umetnostno zgodovino na naši univerzi, z oznako »baje neki dijak«, da zmanjša vtis njegove ocene, češ: ubogi petošolček in to kljub temu, da prav Umetnost prinaša z veseljem in ponosom članke njegovih tovarišev ali celo amaterjev, ki niso bili nikdar niti vpisani v umetnostno zgodovinski seminar? Če »je bil pa napad zgrešen in je ostal brez zaželene uspeha«, je težko soditi prizadetemu, nas samo prijateljsko veselji, da mu je ta zavest v tolažbo.

— Naročite se na »SVET«!
— Ravnateljstvo novomeške gimnazije obvešča vse učence, ki imajo popravni izpit iz italijanščine, da se bodo pričeli poletni tečaj italijanškega jezika dne 17. avgusta ob 9 v gimnazijskem postopju. — Tečaj smejo obiskovati tudi učenci, ki nimajo popravnega izpita.

— Duhovne vaje za dekleta bodo v Lichtenurnu od 14.—18. avgusta. Pričetek 14. avgusta ob 6 zvečer. Prijavite se na: Predstojništvo Lichtenurnovega zavoda v Ljubljani.

— Naročite se na »SVET«!
— Obiščite razstavo slik V. Skruznega, ki je odprta namo še do nedelje, 13. avgusta. Cesta Viktorija Emanuela III. 13.
— Plus, Tebi na pot, nova vzgojna knjiga za delavske dorasajočo mladino je izšla. Naroča so v Mladinski založbi, Ljubljana, Stari trg 30.
— Naročite se na »SVET«!

NOV IZVIRNI PODLISTEK!

Jutri začnemo priobčevati v našem podlistku izvorno povest, ki jo je spisal

Vinko Beličič

MOLITEV NA GORI

Povest se godi deloma v Ljubljani, deloma v Beli Krajini, ki jo zna Beličič opisovati s srebrnimi barvami in ljubečim srcem. Lepi prizori mlade ljubezni, greh in zadostitev so vsebina te lepe domače povesti enega naših vidnejših mlajših pisateljev.

Berite »Slovenca« — ki prinaša domače podlistke!

Ljubljana

Sv. maša za blagokolnega g. Marcela Grudna, višjega kontrolorja državnih železnic, bo v petek, 13. t. m., v franciškanski cerkvi pri oltarju Marije Pomagaj ob 7.30.

Križnaska moška kongregacija ima na praznik Vnebovzetja Marije duhovno opravilo jutraj ob 6.30 v Križankah; sv. maša s skupnim obhajilom, popoldne ob 5 se pa udeležijo cerkvene pobožnosti pri Mariji Pomagaj na Rakovniku. Družbenki naj obkratek poskrbe za polnoštevilno udeležbo.

Členje stare vpljudno opozarjamo na učno točajo za popravne izpite v Lichtenurnovem zavodu, kjer bodo poučevali same gimnazijski profesorji trikrat po dve učni uri na teden vse gimnazijske in meštiansko-šolske predmete. Vpisuje naj se tudi dijaki (inje), ki nimajo popravnega izpita, a žele kakšen predmet temeljito predelati. Vpisovanje od 9-11 dopoldne. — Vodstvo učnih tečajev v Lichtenurnovem zavodu — Ambrožev trg.

Srednješolski, srednješolske, akademiki, akademiki, Posilski tečaj za strojepljivo in stenografijo se pričenja 13. teden. Znanje dveh najvažnejših praktičnih predmetov je trajne vrednosti. — Učnina je zmerna. Informacije daje in sprejema učelnica dneвно še vsa ta teden: Trgovska uličica 15. — Christofor učni zavod, Domobranska 15.

Naročniki »NAŠE KNJIGE«
V ČETRTEK IZIDETA
Salminen: **Katrina**
Hünemann: **Oče Damijan**
Dvignite knjigi v ljudski knjižarni

Naznanila
RADIO, Četrtek, 12. avgusta: 7.30 Lahka glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanščini — 12.20 Plošča — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Napolitanske pesni — 13 Napoved časa, poročila v italijanščini — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva v slovenščini — 13.12 Simfonična glasba — 13.25 Prenos za Nemčijo — 14 Poročila v italijanščini — 14.10 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijance, lahka glasba: Amadei: Suita, Escher: Španski ples, Mascheroni: Legenda, Micheli: Vesela serenade, Komzak: Monakovsky dete, Tijardovic: Floramy — pesem, Krome: Intermezze — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa, poročila v italijanščini — 17.15 Koncert cerkvene glasbe — 17.40 Koncert kvarteta »Ferro« — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Lahka glasba — 20 Napoved časa, poročila v italijanščini — 20.10 Koncert vodi dirigent Gallino — 20.45 Koncert vodi dirigent Segurini — 21.30 Koncert Ljubljanskega konzervnega tria (M. Lipovšek — klarin, A. Dermelj — violina, C. Sedlbauer — felo), Smetana: Trio v G-molu, Pizzetti: 1. in 2. stavek iz tria v A-duru — 22 Ebo Stigmitz na ploščah — 22.25 Orkestrski vodi dirigent Angelini — 23.45 Poročila v italijanščini — 23 Pisana glasba.

LEKARNE, Nežno službo imajo lekarnice: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

Poizvedovanja
Zgubila sem v ponedeljek dopoldne srebrno zapesneto uro od stolne cerkve po Semeniški ulici, čez Pogacarjev trg. Poštenega najditelja naprošam, da je vrne proti dobri nagradi v upravi »Slovenca«.

Zahvala
Ob težki in nenačimostljivi izgubi, ki nas je tako nepričakovano zadela s smrtjo našega ljubljenskega soproga, najboljšega očeta, sina, brata, nečaka, strica in vsakega gospoda

SLAVKOTA STRELA

veleposesnika v Mokronogu

nam je došlo od blizu in daleč toliko iskrenega sočutja, da nam je skoraj nemogoče se vsakemu posebej zahvaliti. — Naša prisrčna zahvala gre predvsem č. gg. duhovščini in gg. zdravnikom za ves veliki trud in skrbno nego za časa pokojnikove teške bolezni. Iz dna srca pa se najiskrenejše zahvaljujemo g. H. Sbilu iz Novega mesta in gg. Ivu Mejažu in Fr. Gerželju iz Mokronoga za brezmejno prijateljsko naklonjenost in požrtvovalnost v teh najtežjih dneh. Iskrena hvala tudi gg. pevcem za ganljive žalostinke ob hili žalosti in na pokopališču ter vsem našim dobrim sorojakom, ki so v tako častnem številu spremili našega nepozabnega Slavkota na njegovi zadnji poti, in vsem darovalcem prekrasnega cvetja, s katerim so obuli njegov pregodnji grob.

Veem in vsakemu posebej iz dna srca naša najtežnejša zahvala!
Mokronog, 11. avg. 1943.
Zalujoča soproga Mira z otroci, in ostalo sorodstvo

Iz Metlike

Pročna pritiska že nekaj časa, da se hodimo kar tramoma hladi, v Kolpo, katere ima ves dan mnogoštevilne obiskovalce.

Zetev je minila. Sedaj je mladev v polnem teku. Ponekod brnjilo mlatinice, včasih na pa bodo po vaseh letos opravili po starem s cepeli.

Zadnji čas je za naročitelje knjige »Šno vadis«, ki je izšla. Oglejte si jo pri našem zastopniku v Metliki 136 (poleg gostilne Gerbec), ki zbira naročnino za knjigo in tudi za »Slovenčev koledar« za leto 1944.

Naročite Slon, knjižnico III. letnik. Pri našem zastopniku kupite posamezne izdave. Tudi lahko naročite »Našo knjigo«. Oglejte si posamezne izdave pri njem. Naročilo revijo »Svet«.

Z Gorenjskega

Izobraževalni tečaj v Kranju so imeli gorenjski voditelji SA. Predaval jim je vodja Kuecher.

Tečaj za nego dojenčkov. V Kranju je bil konec julija zaključen tečaj za nego dojenčkov, ki je trajal 3 mesece. Žene so prihajale na tečaj vsak teden enkrat v šolski prostor okrožne hiše.

Zetev smrti. Na Jesenicah so pokopali Antona Kokalja, nameščena KID, v Smartnem pod Smarno goro pa znanega sodarskega mojstra Franceta Medveda iz Taena, ki je imel svojo delavnico v Vižmarjih. V Zornih Pirinjah je umrl Matevž Setina, v Tacnu Ivan Morelj, v St. Vidu nad Ljubljano Anton Šušteršič, Peter Bikovnik in Marijana Hočevar, v Studenčnem Anton Čadež, na Preski Terencija Vukovec, v Dvoru Ivana Močnik, v Cerkljah Ivan Zagar, v Podkorenju 73 letna Uršula Mertelj, v Lešah Stanko Papler, na Ljubnem pa Anton Mohorič.

S Spod. Štajerskega

Umrla je v Mariboru 20 letna poštna uradnica Ana Zemljič. Njeno truplo so prepeljali v Gradece. Dalje sta umrla v Mariboru 37 letna Marija Luninsk roj. Eberli iz Bolifena pri Majšpergu in 73 letni vpočeljen vrtnar Ivan Hafner iz Radgone. Šigar truplo so prepeljali v Seavnico.

Občutna kazen. 56 letni delavec Ivan Macular je kupil 6 tobakniških karkanje po 30 mark. S temi karkanjicami je kupil 10 bačnje izdelke in prodal cigarete po 25 penigov komad neznanim osebam. Zaradi tega je prišel pred sodišče, ki ga je obsodilo na 6 mesecev ječe in 500 mark denarne globe.

Poročila sta se v Rogaski Slatini Ivan Arlič in Ana Antelino, oba iz Bukovca.

Najdeno truplo. Kakor smo poročali, je pri konanju v Dravi v Mariboru utonil inž. Kurt Voller. Sedaj so njegovo truplo našli in pokopali v družinskem grobnicu na Pohorju pri Mariboru.

Koncertni večer je priredil mariborski klavirski trio na Dobrni. Spored je bil zelo pester in so ga priredili dobro izvajali.

Iz Hrvaške

Veliki župi Hum je hrvaško notranje ministrstvo priključilo okrajje Stolar, Tomislavgrad in Prozor. Stolare je dosedaj pripadala veliki župi Dubrava, Tomislavgrad in Prozor pa veliki župi Lašva in Glaz.

Zadušnica za pokojnega Stjepana Radića. Ob 15. obletnici smrti Stjepana Radića je bila v ponedeljek, 9. avgusta, v zagrebški stolnici slovenska zadušnica. Zanimno opravilo za pokojnikim voditeljem hrvaškega naroda so prisostvovali poleg članov pokojnikove družine člani hrvaške vlade, hrvaškega sabora, zastopniki hrvaške vojske ter ustavne organizacije.

Hrvaške časopisje objavila vsebino pisma zunanjelega ministra dr. Budaka birmanškemu zunanjemu ministru, a katerim ga obvešča, da je NDB priznala Birmo.

Meseca maja t. l. je bilo pri Osrednjem zavodu za zavarovanje delavcev v Zagrebu zavarovanih 212.005 delavcev in nameščencev (140.250 moških in 71.075 žensk).

Hrvaška kmetijska zveza je pred časom organizirala zbiranje starih krp in tekstilnih odpadkov. Nabiralna akcija teh odpadkov se je obnesla, ker so ljudje dobivali za vsakih 6 kni krp po tri metre sukna po nabavni ceni 350 kun.

Za velikega župana župe Sana in Luka v Banja Luki je imenovan Husin Alić, ki je te dni prevzel mesto od podžupana Ahmeda Krupića.

V poslopju šolskih sester v Zemunu so na pobudo zemunskih veleobrtnikov odprli nov otroški vrtec. Otroški vrtec bodo vodile šolske sestre.

Iz Srbije

Nastop šolske mladine. Ob koncu letošnjega šolskega leta so bili po vseh srbskih mestih nastopi srednješolske in ljudsko-šolske mladine. Najbolji učenci in učence so ob tej priliki dobili od šolskih oblasti kot nagrado hranilne knjižice z večjimi in manjšimi zneski. V Valjevu je dobila prvo tako nagrado Slovenka Metka Ahaičević, kateri je pristojni okrožni načelnik izročil hranilno knjižico s 1000 dinarji.

Za zboljšanje prehrane beogradskega prebivalstva. Za reden dovoz hrane v Beograd ter za prehrano beogradskega prebivalstva se ne briga samo beogradska mestna občina, katere ustanovljena še vedno javna kuhinja za najširokomašnejše sloje in Rdeči križ, temveč tudi Glavna zveza srbskih kmetičkih združenj. Ta je v zadnjem času kot centrala srbskega kmetičkega združenstva naročila vsem svojim številnim združenjem v notranjosti Srbije, naj ji pošiljajo predvsem sadje in povrtnino, katero bo sproti odkupljala ter jo potem po zmernih cenah dalje prodala in prvi vrsti privatnemu in državnemu uradništvu. Do te pobude je prišlo pred vsem zato, ker je beogradski trg predrag in so cene tako visoke, da jih uradnik veo ne zmore.

14. »Ali ti je všeč?« jo je vprašal zvonek, malce zasopljeno glas. Prestrašila se je, da ji je smuknilo jabolko na tla. Poleg nje je stal deček. Bil je precej večji od nje in ves v čipkah. Na čelo so se mu usipali temni kodri.

Iz gospodarstva

Pri Gostilničarski kreditni zadrugi v Ljubljani se izorise član upravnega odbora Kováč Karl, vpiše pa se član upravnega odbora Kováč Franjo, industrijalec in Starem trgu pri Rakeku.

Pri Gostilničarski nabavljalni zadrugi za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani se izorise član upravnega odbora: Dolničar Maks, Mlakar Janko, Brezar Ivan in Kočevar Franc, vpišejo pa se člani upravnega odbora: Hubad Josko, Pred školjo 18, Krautar Franc, Glince 77, Kregar Franc, Litjska 28, in Jelencin Josko, Dolenska c. 58, vsi gostilničarji v Ljubljani.

Pri družbi s o. z. Sekotex se vpiše nadaljni poslovodja Zaita Adolf, tekstilni tehnik v Ljubljani.

Zadruga gospodarska banka d. d. v Ljubljani. Vpiše se podpravnatelj s prokuro Vrečar Oton, uradnik banke.

Iz zadruginega registra: V upravni odbor Hranilnice in posojilnice v St. Juriju pri Grosuplju se vpiše namesto Josipa Skulja član upravnega odbora Zupančič Josip, posestnik v Pečah. V upravni odbor Mlekarske zadruge na Vrhniki se vpiše posestnik Verbič Jože.

Italijanski poljedelci proizvajalni načrt za 1943. Italijanska vlada je tudi za proizvajalno leto 1943-44 objavila svoj poljedelški načrt, ki se bistveno ne razlikuje od poljedelškega proizvajalnega načrta za leto 1942-43. Po objavljenem načrtu je in ostane še nadalje glavni italijanski pridelek pšenice. Pridelovalci jo bodo v povečanem obsegu v srednji in zgorajni Italiji, v nekolično zmanjšanem obsegu pa v južni Italiji. Površina, določena za proizvodnjo ržine ostane ista. Pridelek bodo zvišali s presajevanjem mladih sadik. Objavljeni načrt pa predvideva močno zvišano proizvodnjo ržinih oljnice.

Zetev ržin v Italiji je trajala 50 dni. Pri tem opravilo je bilo zaposlenih 27.000 delavk.

Živčna trgovinska pogajanja v Bratislavi. V Bratislavi so v teku trgovinska pogajanja z zastopniki bolgarske, romunske in danske vlade. Pogajanja imajo za cilj odstranitev ržinih plačilnih tekoč, ki so se pojavile v izvajanju do sedaj veljavnih trgovinskih sporazumov s temi državami. Slovaška uvaja iz Bolgarije predvsem tobak, v zameno pa daje razne industrijske proizvode. Imenjavno blaga med Slovaško in Romunijo vrši družba Omnipol. Septembra meseca bodo v Bratislavi trgovinska pogajanja med Slovaško in Švedsko.

DARMOL
Il miglior lassativo
najboljše odvajalno sredstvo

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je po mučnem trpljenju odšla po zasluženem plačilo k najboljšemu Očetu naša dobra mati, gospa

Jera Debec roj. Mesec

posestnica na Stari Vrhnikli št. 84
k zadnjemu počitku jo spremimo v petek, dne 13. avgusta 1943 ob 9 dopoldne na domače pokopališče.

Stara Vrhnikla, dne 11. avgusta 1943.
Za blago pokojnico zalujejo: IGNAC, ANDREJ, JAKA, sinovi; FRANJA por. Remžgar, ANA por. Trček, Marija por. Merlak, TONČKA por. Ogrin, IVANKA, hčera, zetje in snaha, številni vnuki in vnučinke, in ostalo sorodstvo

Zahvala

Ob smrti svojega nepozabnega očeta, gospoda

Leopolda Fürsagerja

posestnika in trgovca v Radovljici

sem prejela toliko toplih izrazov sožalja, ki mi blagodejno pričajo, da ob težki izgubi nisem ostala osamljena, da se čutim dolžna, izreči tem potom v svojem imenu, kakor v imenu svoje matere in svojih snov, vsem iskreno zahvalo. Posebej velja moja zahvala g. Ivanu Vovku, veletrgovcu v Ljubljani za velikodušni dar v dobrodelne namene, s katerim je počastil spomin mojega očeta.

Ljubljana, 9. avg. 1943.
Vera Magušarjeva roj. Fürsager

KINO MATICA 12-41

Ljubavno-pustolovska zgodba močnega dejanja z glasbenimi in pevskimi vložki. — Najzanimivejša sodobna vsebina!

»Grešna žena«
Simpatični igralci: Otello Toso, Gustav Diessi, Vivesca Lindfora. PREDSTAVE ob 16.30 in 19. uri.

KINO SLOGA 12-48

Prava ljubezen na poročnem semeljskih dobrih, ta gre svojo pot. Ljubka in zanimiva zgodba v filmu

»Pomorščak«
V glavni vlogi lepa Maria Mercader in Massimo Serato. PREDSTAVE ob 14. 16 in 18.

KINO UNION 12-31

Kako so s svojimi razkrinkali lažnega moralista in rotili na smrt obsodena zaljubljenca, prikazuje film izdela po Shakespearjevi drami

»Zob za zob«
Caterina Boratto, Carlo Tamberlani. PREDSTAVE ob 16.30 in ob 18.30!

MALI OGLASI

PLETILJA
Izurjena vseh vrat pletenja zeli stalne gaspovitve. Poudarbo na upravo »Slov.« pod »Pletilja« št. 6538. (a)

PEGE IN LISAJ
vam zanesljivo od strani »Alba« krema - Drogerija Kano, Zidovska 1.

NEKAJ KOMADOV
elektromotorjev se rabljenih, od 1 do 10,5 kw, proda strojno tehnična pisarna Ileršič, Ljubljana, Rimska 13.

VEC KOLES
damske in moške, znamko »Adler«, »Steyr« in »Puch« in »Dürkopp« zelo ugodno napredaj. Gasogeno - Merkur, Puharjeva št. 6. Telefon 29-27.

VEC MOT. KOLES
najnovijeje model, v odličnem stanju, zelo ugodno napredaj. — Gasogeno - Merkur, Puharjeva št. 6. Tel. 29-27.

SPALNICO
čezlivo, prodam. — Zbuhnikova ul. 14 (Trnovo-Kolezija).

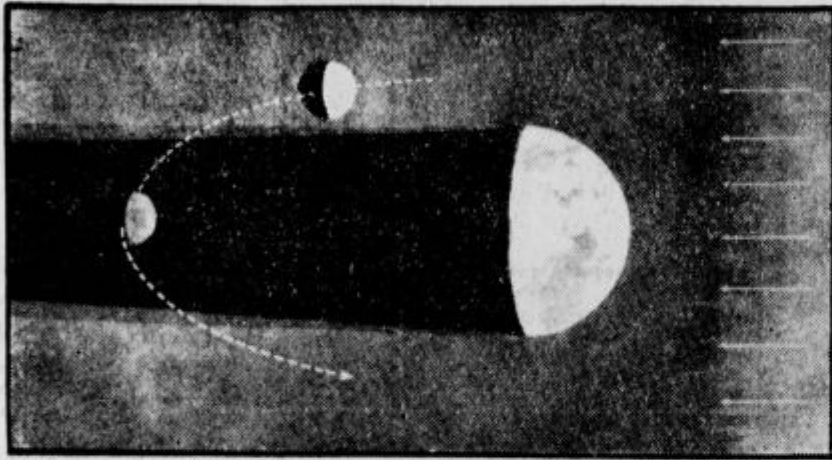
V vsako hišo »Slovenca«!

LUNIN MRK v nedeljo 15. avgusta 1943 zvečer

Ne samo sončni mrk, ampak tudi lunin mrk je po svoje zanimiv. Kako, zakaj in kdaj se pojavi lunin mrk v nedeljo zvečer?

Vse navedbe časa so v sedaj veljavnem srednjeevropskem poletnem času. — Za opazovanje luninega mrka niso potrebne optične priprave, ker se ves naravni dogodek lahko opazuje s prostim očesom. Dobro pa je, ako se opazuje z navadnim daljnogledom ali binoklom, ki pa ne sme imeti velike povečave.

sovnih razdobjih točno ponavljajo. Vedeli so, da se vsak mrk ponovi čez 18 let in 11 dni ali čez 6853 dni in 7 ur. To razdobje so imenovali Saros. Tudi stari Egipčani in Kitajci so poznali že Saros. Seveda so se stari Kaldelci, Kitajci in Egipčani včasih tudi pri napovedi mrkov po Sarosu zmotili, niso namreč poznali sedanje nebeske mehanike. Vedeli niso, da se pri vsakem prihodnjem Sarosu mrki nekoliko zakasnejo, da se vidljivost mrkov na zemlji premakne proti zahodu za 120°.

Zemlja in luna — Kako nastane lunin mrk

Ker je senca, ki jo daje zemlja, obsevana od sonca, premalo ostro in natančno zarisana na lunini površini, se ne daje vsi začetki in konci mrka na sekundo natančno opazovati. Zato lunin mrk nima tiste važnosti za astronome, kot bi jo sicer imel. Važni pa so pri tem mrku raznobarni pojavi na lunini površini ob času mrka. Ti raznobarni pojavi na luni pa so odvisni predvsem od zemeljskega ozračja, oblačnosti in drugega, ki je istočasno ob mrku tudi v tistem delu ozračja, kjer grede sončni žarki skozi, da naredijo senco.

Slika nam kaže večje krogle zemlje in dve mali kroglji: gornja je polna luna, druga pa je pomrčena luna, ki se nahaja v zemeljski senci.

Sonce obseva našo zemljo, ki ima premer 12.754 km. Zemlja daje senco v svetovni prostor. Okrog naše zemlje kroži luna s hitrostjo 800 m na sekundo, v 27 dneh in 8 urah. Na dan mrka je luna oddaljena od zemlje 354.000 km, ker je tedaj luna najbližja zemlji v tako imenovanem prizemlju ali perigeju. Senca, ki jo daje zemlja v svetovni prostor, je tedaj tudi toliko dolga 345.000 km, da doseže luno. Ker je zemlja velika obla, je tudi senca, ki jo daje zemlja, v razdalji lune, še velika in ima premer 9500 km ali tri četrtine premera zemlje oziroma 2,5 kratni premer lune.

Kot že omenjeno, kroži luna okrog zemlje po elipsi podobni poti. Ako pride luna na svojem kroženju do točke, da so sonce-zemlja in luna v premi črti, tedaj gre lunina pot običajno nad ali pod zemeljsko senco. V tem primeru vidimo luno kot polno luno ali ščip. Ako pa luna na svoji krožni poti mora preiti zemeljsko senco, tedaj lahko nastane popoln ali delen lunin mrk, odvisno od tega, koliko globoko, nad ali pod zemeljsko senco zaide luna v senco. Kdaj pa lahko nastane sploh lunin mrk?

Zemlja kroži okrog sonca po poti, ki se imenuje ekliptika. Luna pa kroži okrog zemlje po poti, ki je proti ekliptiki nagnjena za 5° 8'. Tako seka lunina pot ekliptiko na križišču. Le ako je luna od tega križišča oddaljena ne več kot 14°, more nastati lunin mrk in luna gre skozi senco, sicer pa gre luna nad ali pod senco in vidimo samo polno luno.

Omenjeno križišče pa se pomika nazaj proti zahodu, zato ni vsak mesec luninega mrka.

Ako pomanjšamo velikosti in razdalje zemlje in lune, imamo sledeči model: krogla, velika 1 m 27 cm, je zemlja, okoli katere kroži luna kot mala kroglica 35 cm in to v razdalji 35-44 m. Zemlja daje senco, ker jo sonce obseva. Senca dosega luno, ako gre luna skozi senco, je lunin mrk. Ravno tako pa daje tudi luna svojo senco, in ako zemlja pride v to senco, je sončni mrk. Seveda je lunina senca pri sončnih mrkih široka največ 280 km, ko potuje po zemeljski površini. Zato so sončni mrki tako redki, ker so vidni samo v gotovih krajih, pri tem ko se lunini mrki lahko opazujejo istočasno na dveh tretjinah zemeljske površine, kjer je luna takrat sploh nad obzorjem. Sončni mrki so vidni večkrat kot lunini, na tri sončne mrke vidimo samo dva lunina.

Okrog popolne sence, ki jo daje zemlja, pa se nahaja pas v stožčevi obliki, polsenca. Pred vsakim luninim mrkom zaide luna najprej v polsenco, istotako se končuje mrk z izstopom iz polsenca. Le vajeno oko more poznati polsenco ob mrkih na luni, ker je težko opazljiva.

Ze pred tisočletji so stari Kaldelci znali napovedati, kdaj bo kakšen mrk. To svojo skrivnost so takratni svečeniki in astronomi podedovali iz roda v rod kot največjo tajnost. Po stoletnih in stoletnih opazovanjih neba so prišli na to, da se mrki v gotovih ča-

Sedanji astronomi pa lahko vsak mrk, in to za vsak čas naprej, točno izračunajo: kdaj, kje, koliko časa bo trajal in kako se bo videlo ob mrku.

Nedeljski mrk 15. avgusta zvečer bo zanimiv, ker se bo ves mrk lahko opazoval od začetka do konca. Ko bo luna prišla po polnoči v meridian, bo že konec mrka. Začetek mrka bo ob 18.59, ko stopi luna v polsenco. V polsenici bo ostala celo uro ter ne bo vidna, ker bo luna tedaj še pod obzorjem in še ni vzhla. Takoj nato, ko sonce zaide, vzhaja na vzhodu polna luna. Ze pri vzhajanju lune se prične mrk, ko ob 19.59 zaide luna v zemeljsko polno senco. Mirati se bo pričelo točno v sredini med severnim in vzhodnim robom lune. Nato se pomika luna čedalje bolj v senco, mrk narasča ter doseže svoj višek

ob 21.28.

Ob tem času bo luna največ pomrčena, namreč 9 desetink luninega premera. Samo osek svetla krajček na spodnjem koncu lune, v velikosti ene desetinke premera bo ostal nepomrčen. V tem času se bo še toliko zračilo, da se bodo morebitne spremembe v barvah v zemeljski senci, ki potuje preko lune, lahko opazovale.

Iz polne sence izstopi luna ob 22.58, in sicer bo zapustila luno na vzhodnem robu. Skoraj 3 ure bo luna

potovala skozi polno zemeljsko senco. Svetlejša polsenca pa zapusti luno ob 23.58, ko je mrk končan.

Ob času največje pomrčine spreminja senca na luni svoje barve od temnorjave do rdečkaste. To je odvisno od vremenskega stanja v zemeljski atmosferi, skozi katero grede ob istem času sončni žarki. Sončni žarki bodo šli ob 21 skozi ozračje nad Tihim oceanom in Avstralijo ter nad Atlantskim oceanom. Zadaje popolne lunine mrke so nekateri observatoriji fotografirali. Porabljali so posebne barvne filme (Ag. color film), obsevanje je trajalo od 2 do 3 sekunde. Vse spremembe v barvah so po naravi točno posnete.

Tudi naši fotoamaterji naj poskusijo svojo srečo. Dobro kamero z ostro optiko naj naravnajo na luno ter v četrt urnih presledkih filmajo potek mrka. Aparat naj se nastavi na neskončno ter obseva od 1 do 3 sekund po vsakokratni velikosti mrka. Dobre povečane posnetke bo gotovo rade volje priobčilo uredništvo.

Astronomi pa predvsem opazujejo, kako se ujema preračunani čas v poteku mrka z opazovanimi dejstvi, kdaj doseže rob senca, ki se pomika po luni, to ali ono pogorje na luni, nakar lahko preračunajo širino zemeljske senca in drugo. Ivan Tomec, Ljubljana.

Dvojčki

Pri človeku so dvojčki razmeroma jako redki. Na 89 normalnih porodov pride po en porod dvojčkov, na 6400 porodov po en porod trojčkov. »Četvorčki pridejo šele na 512.000 navadnih porodov, a petorčki na 41 milijonov normalnih porodov. Kronika nam pripoveduje tudi o sedmorčkih v mestu Hamelnu krog leta 1600. V spomin tega izrednega dogodka so postavili posebno spominsko ploščo. Neka italijanska kronika piše o neki gospej Doroteji, ki je nekoč porodila naenkrat 9, nato pa 11 otrok. Če je to resnica, seveda ni raziskano. Splošno človeški organizem ni zmožen takih porodov. Trojčki in drugi mnogoterčki so navadno slabotna bitja in večidel ne živijo dolgo. Odkod zavisijo porodi dvojčkov, še ni dognano. Brez dvoma imajo tu velik pomen vitamini, pa tudi zemljepisna lega rojstnega kraja ni brez vpliva.

Prehrana množic na daljavo

V mnogih velikih industrijskih podjetjih so noč in dan zaposleni moški in ženske pri strojih, na mnogih krajih pa so velika taborišča inozemskih delavcev. Vse te je treba prehraniti, vendar ni povsod primernih kuhinj, ki bi bile kos tej nalogi. Da bi tudi te množice oskrbeli s prehrano, so ustanovili velikanske kuhinje, ki kuhajo kar na debelo.

Tu vidiš različne najmoderneje priprave in naprave. Vidiš stroj za pranje zelenjave, vidiš celo baterijo kotlov, ki družijo po 600, 800 in 1000 litrov in vidiš stroj za pripravljane krompirjevih jedil, ki pripravi na dan 20.000 kg krompirja za kuho in pri tem še proizvajajo škrob. Posebna priprava za kavo utegne v 5 minutah skuhati 700 litrov kave. V shrambah

za meso je temperatura noč in dan 2 stopinji nad ničlo, tako da ostane meso zmeraj sveže. Mimo tega imajo te kuhinje tudi svoje preka-jevalnice, posebne shrambe za krompir itd. Povsod je snaga prva zapoved. Sleherni, ki je tu zaposlen, bodi moški ali ženska, mora najprej pod prho in dobi posebno perilo in oblačilo za delo, ki je zmeraj spravljeno v takem zavodu.

Tu deluje obrat noč in dan. Skoraj neprestano se premikajo po tekočem traku toplotne steklenici (Thermos), ki jih napolnijo, zapro in pošljejo na kolodvor in jih odvažajo v tiste kraje, kjer vsak dan in deset tisoče ljudi čaka na topla jedila iz kuhinje »na daljavo«.

POLETJE NA FINSKEM

V Helsinkih, v juliju. — Letos ni finko poletje prav nič prijazno s tistimi, ki zahtevajo od tega letnega časa toplote, izletov, kopanja in podobne prijetnosti. A polja in travniki so si po obilnem junijskem deževju močno opomogli in obetajo dobro letino. Na področju gozdarstva, trgovine z lesom in splavarstva se je veliko storilo, različne industrije so šle isto pot, kolikor je to mogoče zaradi vojne in pomanjkanja delavcev.

Vse se pripravlja na zimo

Država, podjetja in zasebniki si dovažajo drv, ki so tu namesto premoaga kot učinkovito orožje spričo zime in drugi sloji prebivalstva

se udeležujejo v smislu mravlje v basni, ki se je odrekla veselju in zabavam poletja in je rajši mislila na bodočnost. Tudi mestno prebivalstvo dela zunaj na deželi in v gozdovih in skuša nadomestiti delo onih številnih moških, ki se bijejo na bojiščih. Bolj odrasla šolska mladina in srednješolsko dijaštvo, kar ga ni na bojiščih, z vneto izpolnjevanjem svojo domovinsko dolžnost. Učitelji, profesorji, uradniki, nameštenci prav radi žrtvujejo del svojih počitnic in delajo v gozdu in na njah in sodelujejo pri prehrani dežele in prav tako ženske in dekleta. Sploh se pa ženstvo, zlasti tako zvana ženska zveza »Lotta«, bolj ko kjer koli drugje udeležujejo pri delu za blagor domovine.

Malo je časa za poletne zabave

V tem resnem ljudstvu je kaj malo prostora za poletne zabave in razvedrilo, česar je v normalnih časih tako v obilici v tej severni deželi in česar je to ljudstvo v kratkih sončnih mesecih tudi izredno potrebno, saj ni daleč čas, ko bosta mraz in tema življenje obremenila. Kdor je pa le količkaj mogel, je pa le odšel iz prestolnice »na deželo«, v kako poletno hišico na obali ali ob kakem tako čarobnem jezeru. Letos se vsi zatekajo v bližnje kraje Helsinkov, da se utegnejo sleherni čas odpreliti v mesto po opravkih in se zlasti oskrbeti za čez zimo. Predvsem so pa matere in otroci tisti, ki morejo biti letos na deželi tudi bolj daleč od Helsinkov, v srednji Finski ali celo na poletno lepem severu, ki zdaj ne pozna nobene noči.

Tako nudijo manjša mesta in drugi kraji navzlic vojni kolikor toliko poletno življenje. Ie da sestoji večina letoviščarjev iz žensk in otrok. Avtobuse pa uporabljajo namesto za osebni promet za prevažanje lesa in drv in isto je s parniki po morju in jezerih. Osebni promet je tudi na železnih jako omejen in kar je videti potnikov, razen žensk in otrok, so le vojaki-dopustniki ali pa pešiča ljudi, ki jim je videti, da so si nekaj dni počitnic tako rekoč od ust pritrjali.

Sicer pa uživajo tu dobrote poletja zlasti v obliki dolgo zaželeno zelenjave, ki jo bodo kmalu sledile jagode, katere so tu prevzele vlogo sadja sploh. Mnogi hodijo nabirati te božje darove in jih prekuhavajo za zimo. Hudi zimi leta 1941 in 1942 sta se vsem preživjo v spominu in zato, si skušajo na vse načine olajšati bodočo zimo — in v tem znamenju minevajo poletni meseci na Finskem v letu 1943.

Nekaj zanimivega iz Nizozemske

Čuden tovor jegulj

Nedavno se je v Amsterdamu pojavila zjutraj ribičevka iz Volendema, ki jo je vse začelo gledati. To, kar je bilo posebnega na njej, ni bilo toliko njena narodna noša iz Volendema, kot obilnost njenega života. Dozdevalo se je, ko da je prav blizu poroda. Pri zavornici, kjer potniki prestopijo železniški tir, je postal čuvaj nanjo pozoren, saj ima zmeraj dosti opravka s »črnimi borzianci«. Ker ni bil prepričan o njeni naravni živčnosti, jo je poklical v stražnico. Ondi je bila preiskana in pod krilom ribičevke so dobili vrečo živih jegulj, ki je njih uvoz v Amsterdam prepovedan po ljudeh, ki niso tozadevni trgovci.

Zelodec s cigaretinimi škatlami

V živalskem vrtnu v Blijdorpju v Rotterdamu se je pripetilo, da je na skrivnosten način zbolel največji slon. Ker ni bilo moči dognati vzroka bolezni, je živosodravnik odredil, naj izpraznijo slonu želodec. Pri tem je prišla na dan velika kepa lepenke, ki je slon ni mogel prebaviti. A kako je prišla ta kepa v slonov želodec? Izkazalo se je, da so zlikovci dajali slonu cigaretne škatle, ki jih je ta vse požrl. Dobro, da so bile prazne, sicer bi bil slon že poginil, tako pa je naglo ozdravel.

Trije čevljarji za vse mesto

Tako je bilo v mestu Amsterdamu, a ne v sedanjem času, pač pa krog leta 1500. Ob tem času je bilo v mestu že veliko številno prebivalcev, ki so bili odvisni za svojo obutev le od treh čevljarjev. Tako je bilo določeno po mestnih pravicah, da smejo biti v mestu le trije usnarji in trije čevljarji. Seveda so imeli ti trije čevljarji dela čez glavo, saj niso izdelovali obutve le za moške, ampak tudi za ženske, ki so po navodilih mode večkrat menjavale svoje čevlje. Čevljarjskih pomočnikov je bilo seveda več ko troje. A ti se niso smeli osamosvojiti v tem mestu.

Novo iz starega za naše otroke

Bodi da so otroci stari toliko ali toliko let, matere si zmeraj želijo, da so njihovi fantje in njih dekleta lepo obdelani. Čeprav se to zaradi vojnih časov ne da gladko doseči, pa bo — zlasti tam, kjer zna mati skrbeti — iz marsikake stare obleke nastalo čedno novo oblačilo za otroke.

Za deklico 10-12 let je, bodi za tople ali hladne dni, jako primerna tako zvana obleka bote. Krilo, ki ima spredaj in zadaj po dve gubi, se s šestimi gumbi pripne na bluzo. Krilo in bolero je mogoče narediti iz obnošene obleke; treba je 120 do 150 cm volnene blaga v dvojni širini in za bluzo 75 cm blaga navadne širine.

Tudi za drugo obleko, ki je na silki zraven, lahko vzamemo različne vrste blaga za ozki živetek in nabrano krilo. Jako lična je videti ta obleka, če je krilo svetlomoder, živetek pa iz pisanega blaga v rdečemoderenih vzorih — na beli podlagi. Zapust-nici in mali otrovtniki so iz belega pikeja.

Seveda homo to obleko sestavile tako, kakšno blago imamo pač doma na razpolago. Iz modrega svilenega krila kmečke obleke lahko naredimo dekliško krilo z naramnicami. Da približamo blago, urežemo sem spadajočo bluzo po kroju kramono in dodamo rdečo pentljo. Čepice napravimo iz starega klobuka, ki mu odrežemo krajevce in uporabimo samo oglavje. Ob strani prišljemo klobučevanaste ali svilnate rese.

Za fante sečilimo iz starega suknega ženskega plašča priročje obleko s kratkimi hlačami in prilagojčim se suknitcem. Pod suknitcem je svetla srajca. Ta obleka je prilijna za fante do 18. let.

Tako se dá marsikaj napraviti doma in sleherni mati bo vesela, vidič svoje otroke v oblekah, ki jih je sama sečila, pa so vendarle lepe.

Perilo, ki ga uši ne marajo

V Nemčiji so iznašli nov način za prganjanje uši. V prvi svetovni vojni so imeli kaj slabe pripomočke zoper uši, ker življenje uši dotlej še ni bilo zadostno raziskano. Vendar so bili že takrat spoznali, da so s priskom zoper uši kaj malo dosegli. Temeljito obiščenje uši je moč doseči le s paro, z vročim zrakom.

Tako tudi v tej vojni ravna v zavodih, kjer snažijo usivo obleko. A pri vseh teh načinih človek vendarle še ima uši in se jih klada iznebiti. Kakor poročajo zdaj iz Berlina, se je po dolgem raziskovanju posrečilo najti način, ki je vnaprej zabranil, da bi se človek nalezil uši. Kakor v obleke, ki so »enlanizirane« ne morejo priti molje, tako zoper uši prepojijo perilo in obleko z neko tekočino, ki je uši ne trpijo. Tekočina, ki je perilo prapojeno z njo, se pri dotiku z našim telesom spreminja v paro, ki napolni vse prostore med obleko in prodira skozi zunanja oblačila. S tem pa se zamori vse mrčese na telesu in v oblačilih. Tisto izpuhovanje učinki kakor oklep, ki za del časa onemogoči sleherni dostop uši.

jasniti, toda hotela je, da bi najprej bil Donald na varnem ...»

»In vse to je odkril O'Connor?«
»Da. Ni ubogel Kedstyjevega povelja. Na poti v Fort Simpson se je premislil in se vrnil v Athabasca Landing. Spotoma je srečal mojega brata. Bil je na smrt bolan in zdi se, da se mu je bil povrniti razum. Predno je umrl, je vse povedal O'Connorju. Sedaj je resnica znana vsem in vi ste svobodni. Čudno se mi zdi, da niste slišali ničesar...«

Niun pogovor je prekinilo škripanje vrat, ki so se odprla. Vstopila je Anne in na ustnicah ji je trepetal zadovoljen smehljaj.

»Marette se že mnogo bolje počuti — je rekla s prijetnim glasom. — Pričakuje vas, monsieur. Pridete?«

Kakor v sanjah je šel Kent za njo, držeč v rokah svoj dragoceni zavoj, ki mu je bil neobhodno potreben kakor lastna kri. Anne mu je pokazala kam naj gre, nato pa se je vrnila k Mac Triggerju, ki se ni vrnil z mesta. Dolgo časa mu je nekaj ljubeznivo razlagala, mu dajala pogum in ga toložila.

Isti čas se je Marette izvila iz Kentovega objema, ter mu povedala vse, kar je še moral zvedeti. To je bila ura njenega zmagoslavlja. Njene ustnice so bile zopet rdeče, njena lica pa pokrita z lešno rdečico. V naročju je držala vsebino zavoja, ki je Kentu tako zelo prirasel k srcu. Radi tega dokaza Kentove ljubezni je bila vesela, kakor da je ves svet njen. Nenadoma si je razpletla lase in dala Kentu majhen in skrbno zavezan zavitek.

»Poglej, Jeems, lasje so mi zopet zrastle na tistem mestu, kjer sem si jih tisto noč odrezala.«
Pronečeneč je Keo odvil zavitek in našel v njem kito žrnih las.

»Obdržijo jo, če hočeš — je nadaljevala — kajti odrezala sem si jo, ko si me pustil samo v sobi in ko... si skoro že verjel, da sem jaz ubila

Kedstija. Tu imaš pa drugo kito...«

Izročila mu je drugi zavitek, v katerem je mladenič tudi našel črno kito, podobno prvi.

»To je bila lest očeta Donalda — je zasepetala. — Eдино to mu je bilo ostalo od pokojne žene... In tisto noč... ko je Kedstij... umrl...«

»Razumem! — je vzkliknil Kenté — S to kito je stiskal Donald vrat Kedstiju, dokler ni ta izdihnil. Ti si pa hotela, da mislim, da gre za kito tvojih las; hotela si rešiti očeta Donalda!«

Prikimala je.

»Tako je, Jeems! Če bi prišla policija, bi mislila, da sem jaz krivec. Jaz bi tako doigo molčala, da bi bil oče Donald na varnem. Nato bi pokazala drugo kito, kito tvojih las, s čemer bi dokazala svojo nedolžnost. In sedaj...«

»In sedaj, draga dekle, — je navdušeno, vzkliknil in objel — in sedaj je vse popolnoma jasno. Le še eno hama ostane: brž, ko se malo opomereš, pojdeva v Dawson City, kjer bova... verjetno... že našla kakega misijonarja...«

Prekinil se je in v njegovih očeh se je zasvetil radosten blesek.

»Nadaljuj, Jeems!«
»In postala boš... moja žena... Marette!«

»Da, da, Jeems, za vedno, za vedno. Toda, Jeems... — in njene roke so se trdno oklenile njegovoga vratu — sprav kmalu bo prvi avgust...«

»In... Marette?«
»In tedaj bo, kot vsako leto, prišel k nam na obisk Annin oče s svojo ženo, torej Annini starši...«

»Ne razumem te, Marette, ljubezen moja!«
»Annin oče je vendar misijonar, Jeems!«

V tem trenutku svoje sreče in svojega zmagoslavlja je Kent pogledal skozi okno na gorski vrhunc, ki je kakor stražar-velikan stražil ob vhodu v Dolino. Vrh gore je bil podoben človeški glavi in Kentu se je zdelo, da je na tej orjaški glavi opazil bežen, radosten smehljaj.

K O N E C.

Dolina molka

J. Oliver Curwood 52

»Saj veste, Kent, kaj se je zgodilo. Donald je prišel v Athabasca Landing prej kot jaz, in ko sem dospel jaz, je Barkley bil že mrtev. Slučajno sem na svoji obleki imel krvav madež in radi tega so me aretirali. Kakor vsi drugi je tudi Kedstij mislil, da sem jaz pravi krivec. Jaz sem bil miren; zatrljal sem sicer svojo nedolžnost, nisem pa hotel povedati ničesar, kar bi moglo spraviti policijo na Donaldovo sled. Ostalo vam je znano. Vi ste tedaj podali napačno priznanje, da bi se obdolžili prijatelju za malenkostno uslugo, ki vam jo je pred nekaj leti imel priliko napraviti. Isti dan je dospela Marette. Odsila je naravnost h Kedstiju, mu vse povedala, mu pokazala pismeno pričevanje, rekoch, da je original v varnih rokah in da bo uporabljen proti njemu, če bi se njej kaj zgodilo. Tako je dobila popolno oblast nad njim. Kot ceno za molk je zahtevala mojo izpustitev na svobodo in prav v tem trenutku podena vaša izjava mu je dala možnost, da je mogel to storiti. Dobro je torej vedel, da ste lagali, toda žrtvoval je vas, da bi rešil sebe. Marette je ostala v Kedstyjevi hiši čakala Donaldovega prihoda, jaz pa sem ga iskal drugod. Vedela je, da bo Donald prej ali slej prišel, če bi se mi ne posrečilo najti ga. Nato se je borila, da bi dosegla tudi vašo rešitev... Ljubila vas je, Kent; vzljubila vas je že prvi trenutek, ko vas je obiskala v bolnišnici. Tudi vašo izpustitev na svobodo je hotela izsiliti, toda Kedstij se je uprl in se boril kot obkoljen tiger. Nato je prišla noč, ko ste bili osvobojeni. Nekaj ur pozneje je prišel Donald h Kedstyjevi hiši. Vstopil je in ga ubil... Ostalo veste. Marette vam je nameravala vse po-